

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2023/36124048425851140

SÚČASNÉ TRENDY MEDZINÁRODNEJ MIGRÁCIE

Bakalárska práca

2023

Ema Kováčová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

SÚČASNÉ TRENDY MEDZINÁRODNEJ MIGRÁCIE

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner

Bratislava 2023

Ema Kováčová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som túto bakalársku prácu spracovala samostatne na základe získaných teoretických vedomostí, a že všetku použitú literatúru a ďalšie pramene som v bakalárskej práci vyznačil.

Dátum: 26.4.2023

.....

Ema Kováčová

Pod'akovanie

Chcela by som sa pod'akovať svojmu vedúcemu záverečnej práce Mgr. Andrejovi Kinerovi, najmä za odbornú pomoc, cenné rady, usmernenie a v neposlednom rade za ochotu pri písaní mojej bakalárskej práce.

Dátum: 26.4.2023

.....

Ema Kováčová

Abstrakt

KOVÁČOVÁ, Ema: Súčasný trendy medzinárodnej migrácie. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci/a záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner. – Bratislava: FMV, 2023, 51 s.

Záverečná práca je vypracovaná na tému, ktorá sa zaoberá súčasnými trendami medzinárodnej migrácie. Cieľom záverečnej práce bolo na základe získaných teoretických poznatkov priblížiť súčasné trendy medzinárodnej migrácie vo vybraných krajinách Európskej únie. Bakalárska práca je rozdelená na dve hlavné časti: teoretickú a praktickú. Dokopy práca obsahuje 5 kapitol. Prvá časť bola zameraná na priblíženie základných pojmov, ktoré s migráciou úzko súvisia. Ďalej popisuje určité typy migrácie, motívy a príčiny, ktoré vedú k migrácií a nakoniec aj malý náhľad na situáciu migrácie v Európe. Druhá kapitola sa už venuje konkrétnym aktuálnym trendom medzinárodnej migrácie. Tretia kapitola rozoberá problematiku cieľových a zdrojových krajín migrantov, konkrétne dopad migrácie. Štvrtá časť popisuje hlavný cieľ práce ako aj metódy výskumu použité pri písaní práce. Výsledky riešenia danej problematiky sú uvedené v praktickej časti práce, ktorá popisuje ako sa uvedené teoretické poznatky premietajú do konkrétneho príkladu krajín Európskej únie.

Kľúčové slová: migrácia, migrant, súčasné trendy, Európska únia, cieľová a zdrojová krajina

Abstract

KOVÁČOVÁ, Ema: Current trends in international migration. – University of Economics in Bratislava. Faculty of international relations; department of international economic relations and economic diplomacy. – Mgr. Andrej Kiner. – Bratislava: FMV, 2023, 51 p.

The final thesis is prepared on a topic that deals with current trends in international migration. The aim of the final thesis was to look closer at the current trends in international migration in selected countries of the European Union based on gained theoretical knowledge. The bachelor thesis is divided into two main parts: theoretical and practical. In total, the work contains four chapters. The first part was focused on the introduction of basic terms that are closely related to migration. It also describes certain types of migration, motives, and causes that lead to migration, and in the end a small overview of the migration situation in Europe. The second chapter already deals with specific current trends in international migration. The third chapter discusses the issue of the destination and source countries of migrants, specifically the impact of migration. The fourth part describes the main goal of the thesis, as well as the research methods used during writing the thesis. The results of solving the given problem are presented in the practical part of the work, which describes how the mentioned theoretical knowledge is reflected in an actual example of the countries of European Union.

Key words: migration, migrant, current trends, European Union, destination and source country

Obsah

Zoznam grafov	7
Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Definície, pojmy a fakty o medzinárodnej migrácií.....	10
1.2 Typy medzinárodnej migrácie.....	12
1.3 Príčiny a motívy, ktoré vedú k migrácií.....	13
1.4 Situácia v Európe a v Európskej únii	14
2 Súčasný trendy medzinárodnej migrácie	17
2.1 Ekonomická migrácia – migrácia za prácou, vzdelaním a lepším životným štandardom	17
2.2 Klimatické zmeny a medzinárodná migrácia	20
2.3 Migrácia z miest postihnutých vojnou a politické problémy	22
2.4 Vplyv pandémie COVID-19 na migráciu	25
2.5 Migrácia podľa pohlavia, veku a náboženstva	27
3 Cieľové a zdrojové krajiny	30
3.1 Dopad na cieľové krajiny	31
3.2 Dopad na zdrojové krajiny	32
4 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	34
5 Výsledky práce.....	35
5.1 Migrácia v Európskej únii (EÚ).....	35
5.2 Súčasný trendy v EÚ	35
5.3 Imigranti z rôznych regiónov sveta.....	39
5.4 Migrační prijímatelia.....	40
5.5 Emigrácia z EÚ	46
Záver	49
Zoznam použitej literatúry	51

Zoznam grafov

Graf 1 Podiel motívov migrácie do krajín EÚ za rok 2021	36
Graf 2 Prílev migrantov z daných regiónov do EÚ v rokoch 1990-2019.....	40
Graf 3 Krajiny Európskej únie s najväčším počtom imigrantov za rok 2021.....	41
Graf 4 Podiel prisťahovaných žien a mužov v krajinách EÚ za rok 2021	45
Graf 5 Podiel počtu imigrantov podľa pohlavia v krajinách EÚ za rok 2021	46
Graf 6 Krajiny Európskej únie s najväčším počtom emigrantov za rok 2021	47
Graf 7 Podiel emigrujúcich mužov a žien z členských krajín EÚ v roku 2021	48

Úvod

Medzinárodná migrácia predstavuje pohyb ľudí cez hranice štátov, z jednej krajiny do druhej. Niektorí migrujú dobrovoľne, na základe individuálneho rozhodnutia, iní musia opustiť krajinu proti svojej vôli. V súčasnom globalizovanom svete sa migrácia dotýka každého z nás, či už priamo alebo nepriamo. Preto je problematika medzinárodnej migrácie, jej podstata a zmysel častou témou vedcov, medzinárodných organizácií, ale aj médií a jednotlivcov. Téma práce predstavuje vysoko aktuálny a rozoberaný problém, o ktorom v budúcnosti bude spoločnosť počuť čoraz častejšie, preto prikladám dôležitosť písania na túto tému.

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať a priblížiť súčasné trendy medzinárodnej migrácie nielen vo svete, ale aj so zameraním na vybrané krajiny Európskej únie, nakoľko ako občania Slovenskej republiky patríme do tohto európskeho spoločenstva. Práca rozoberá problematiku medzinárodnej migrácie pomocou študovania publikácií od zahraničných aj domácich autorov. Ďalším cieľom je porovnať, ako migrácia vplyva na jednotlivé svetové regióny a popísať faktory a motívy, ktoré migranti berú do úvahy pri ich ceste za lepším a bezpečnejším životom. Cieľom je aj bližšie priblížiť najviac preferované cieľové krajiny a naopak, aj krajiny odkiaľ migranti najčastejšie odchádzajú.

Práca je rozčlenená do piatich na seba nadväzujúcich kapitol. Prvá kapitola bakalárskej práce definuje základné pojmy, ktorých znalosť je nevyhnutná pri riešení problematiky migrácie. Táto časť popisuje aj kategórie, na základe ktorých sa migrácia rozdeľuje na určité typy. Pojednáva aj o aktuálnych dátach a údajoch o medzinárodnej migrácií. Je v nej priblížená teória „*push and pull*“ faktorov, ako aj rozdelenie motívov migrácie na základe „mikro“, „makro“ a „mezo“ faktorov. Časť prvej kapitoly poskytuje v krátkosti náhľad na migračnú situáciu v Európe a Európskej únii.

Druhá kapitola sa venuje už hlavnému cieľu práce, kde sú podrobne rozobraté aktuálne trendy medzinárodnej migrácie vo svete. Je zameraná na bližšiu analýzu ekonomickej migrácie, konkrétne migrácie za prácou, vzdelaním či lepším životným štandardom. Časť je venovaná klimatickej migrácií, ktorá je nanešťastie čoraz viac rozoberanou témou. Do popredia stavia aj migráciu zapríčinenú konfliktami alebo nedostatočnými politickými podmienkami v domácich krajinách. Dôležitým trendom,

ktorému sa venuje druhá kapitola je aj dopad pandémie COVID-19 na migráciu vo svete. Posledná časť kapitoly v krátkosti rozoberá migráciu na základe veku, pohlavia a náboženstva.

Tretia kapitola bakalárskej práce opisuje cieľové a zdrojové krajiny. Analyzuje to, odkiaľ migranti prichádzajú a kam najradšej smerujú. Spomína aj najpopulárnejšie medzinárodné migračné koridory. Ďalšia časť kapitoly predstavuje aké sú dopady migrácie.

Štvrtá kapitola predstavuje bližšie uvedenie cieľa celej práce, ako aj čiastkových cieľov na jeho dosiahnutie. V tejto časti je uvedená aj metodika práce a použité metódy výskumu.

V poslednej piatej kapitole práce je na základe zberu štatistických údajov a vytvorených grafov bližšie popísaný cieľ bakalárskej práce a výskumná otázka. Obsahuje analýzu súčasných trendov medzinárodnej migrácie na príklade krajín Európskej únie, ktoré sú najčastejšími prijímajúcimi krajinami, konkrétne popisuje údaje o Nemecku, Španielsku, Taliansku, Francúzsku a Poľsku. Nakoniec porovnáva aj štatistické údaje o imigrácií a emigrácií týchto krajín.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Definície, pojmy a fakty o medzinárodnej migrácii

V súčasnosti sa celosvetovo riešia rôzne otázky ohľadom medzinárodnej migrácie alebo samotnej migrácie ako takej. Už z pradávnej minulosti je známe, že migrácia je veľmi dôležitá pre rast a rozvoj spoločnosti. Dejiny opisujú ľudskú migráciu, ich sťahovanie z rôznych dôvodov. Niekedy išlo len o hľadanie nových možností a lepších podmienok pre život, inokedy bol príčinou útek pred nebezpečenstvom či vojnami. V histórii bola formovaná mnohými udalosťami, vďaka ktorým sa zintenzívnila. Či už to boli námorné objavy a následné budovanie kolónii, vedecko-technický pokrok alebo dve svetové vojny, všetky mali značný vplyv na vývoj medzinárodnej migrácie. Oproti minulosti, v súčasnej dobe žije viac ľudí mimo svoju krajinu pôvodu. Medzinárodná migrácia je častokrát vnímaná ako pozitívny a prirodzený jav, no odborníci ju chápu aj ako civilizačnú výzvu nášho storočia, keďže má ekonomické, kultúrne, politické, sociálne, environmentálne a ďalšie iné dopady (Bargerová, 2016).

Migráciu zapríčiňuje mnoho faktorov, a preto najviac preberanou sférou sú súčasné trendy medzinárodnej migrácie, ktorým sa venuje aj táto práca. Na začiatok však treba pochopiť čo vôbec daný pojem predstavuje. Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), ktorá je súčasťou a osobitnou agentúrou OSN definuje migráciu nasledovne: „*Migrácia je proces, kedy jednotlivci i celé skupiny ľudí z rôznych dôvodov opúšťajú svoje domovy*“ (IOM, 2022). Neberie sa ohľad na dĺžku, dôvody alebo zloženie presunu obyvateľstva. Pojem popisuje aj nedobrovoľné sťahovanie, čo je v prípade utečencov a iných ekonomických migrantov. Iná, tiež používaná definícia hovorí o migrácii ako o procese pohybu, sťahovania sa, či už v rámci hraníc štátu alebo cez hranice štátu. Migrácia je jednou z troch demografických zložiek, ktorá určuje veľkosť a štruktúru obyvateľstva. Oproti ostatným demografickým zložkám (plodnosť a úmrtnosť) je zložitejšia, pretože popisuje pohyb osôb v priestore a čase naprieč medzinárodnými hranicami. (Bargerová, 2016)

Druhým dôležitým pojmom, ktorý je podstatný v koncepte migrácie je medzinárodný migrant. Tento pojem sa považuje za dosť všeobecný a mnohokrát je chápaný ako synonymum slova cudzinec. Nie je to úplne tak, keďže slovo migrant vymedzuje osoby aj na základe iných kritérií. „*Podľa OSN medzinárodného migranta definujeme ako akúkoľvek osobu, ktorá zmení krajinu svojho obvyklého pobytu, teda krajinu v ktorej žije*“ (United Nations, 2012).

Samozrejme, sa sem nezaraďuje vycestovanie do zahraničia za účelom rekreácie, zdravotného liečenia, dovolenky či iné krátkodobé náboženské alebo kultúrne pobyty. Ak osoba zmení miesto svojho obvyklého pobytu minimálne na jeden rok, definujeme ju ako dlhodobého migranta. Keď je obdobie zmeny pobytu v rozpätí troch mesiacov až jedného roka jedná sa o krátkodobého migranta. Migrant často opúšťa krajinu svojho pôvodu kvôli túžbe nájsť si lepšie podmienky na život. V tom prípade, môžeme hovoriť o dobrovoľnom migrantovi. Sú to väčšinou výskumníci, kvalifikovaní pracovníci, vedci, ale aj obyčajní zamestnanci a podnikatelia, ktorí hľadajú výhodnejšie pracovné a životné podmienky. Na druhej strane, nútený migrant je utečenec, presídlenec, ale aj maloletý cudzinec bez sprievodu zodpovednej osoby, ktorý nedobrovoľne opustil svoj domov. Za núteného migranta považujeme aj cudzinca, ktorý neoprávnene prekročil hranice štátu. Používanie pojmu, či už dobrovoľný alebo nútený migrant, nie je dostatočne vysvetlené a jasne definované. Ich nesprávne používanie, zovšeobecňovanie je problémom pri poskytovaní informácií verejnosti prostredníctvom médií (Bargerová, 2016).

Pri posudzovaní medzinárodnej migrácie a meraní jej trendov a úrovní sa používajú pojmy ako tok migrantov a zásoba migrantov. Zásoba migrantov vyjadruje celkový počet medzinárodných migrantov prítomných v danej krajine v určitom časovom okamihu. Na rozdiel od toho migračné toky sa vzťahujú na počet medzinárodných migrantov prichádzajúcich do krajiny (imigranti) alebo počet medzinárodných migrantov odchádzajúcich z krajiny (emigranti) v priebehu určitého časového obdobia. Pri porovnaní týchto dvoch ukazovateľov je známe, že zatiaľ čo migračné zásoby zobrazujú kumulatívne účinky medzinárodnej migrácie, migračné toky dokumentujú pohyby krátko po tom, ako k nim došlo, a tak predstavujú aktuálnejší obraz o medzinárodnej migrácii. Pri analýze a zbere dát je dôležité odkiaľ sa dané údaje ohľadom medzinárodnej migrácie získavajú. Na zisťovanie stavu migrácie v krajinách sa ako najkomplexnejší zdroj používa sčítanie obyvateľstva, ktoré sa koná približne každých desať rokov. Vďaka podrobným informáciám, ktoré poskytne jednotlivec umožní výskumníkom ľahšie získať údaje a následne ich porovnať s inými krajinami a vykonať analýzy. Ako hlavný zdroj pre štatistiku migrácie sa využívajú aj registre obyvateľstva, prieskumy domácností a administratívne záznamy. Aktuálne fakty a čísla hovoria o tom, že neustále pozorujeme rast migrácie, a preto je často globálne riešenou otázkou 21. storočia. „Podľa Medzinárodnej organizácie pre migráciu bol v roku 2020 odhadovaný počet medzinárodných migrantov na svete približne 281 miliónov“ (IOM, 2022). Oproti roku 2000 sa tak počet ľudí, ktorí migrovali

zvýšil o 107 miliónov, čo predstavuje zvýšenie o 62%. Zo zozbieraných dát sa zistilo, že ak by všetci migranti vytvorili jeden štát, boli by štvrtým najľudnatejším štátom na svete. Taktiež vzrástol aj percentuálny podiel migrantov na celosvetovej populácii. V súčasnosti je vo výške 3,6%. Z toho vyplýva, že jedna z dvadsiatich ôsmich osôb vo svete je migrant. Podiel migrantov sa však v každej krajine líši. Najviac ich je v Spojených arabských emirátoch (88,1%), Katare (78,5%), Kuvajte (72,8%), Lichtenštajnsku (67,9%) a Monaku (67,8%). Až dve tretiny migrantov žije v rozvinutých krajinách sveta. Naopak, najmenej ich pozorujeme v Maroku, Papua Novej Guinei, na Filipínach, v Južnej Kórei, Číne, Indonézii, Mjanmarsku, na Madagaskare, vo Vietname a na Kube. Z krajín EÚ zaraďujeme Slovensko medzi krajiny s nízkym percentuálnym podielom migrantov (United Nations, 2012) (IOM, 2022).

1.2 Typy medzinárodnej migrácie

Tak ako väčšinu iných pojmov aj medzinárodnú migráciu rozdeľujeme na základe určitých kritérií. Za základné považujeme 4 druhy delenia migrácie. Prvé delenie je na zahraničnú a vnútornú migráciu. Zahraničná migrácia predstavuje trvalú alebo prechodnú zmenu pobytu osôb cez hranice štátu. Na druhej strane, vnútorná migrácia sa týka pohybu osôb len v rámci jedného štátu, kde tiež platí zásada trvalého alebo prechodného pobytu. Dobrovoľná migrácia je definovaná ako slobodný pohyb osôb s určitým cieľom. Napríklad môže ísť o hľadanie si práce, podnikanie, štúdium alebo migrácia za rodinou. Opakom je nútená migrácia, kedy ide o nedobrovoľný presun z krajiny pôvodu. Nastáva v dôsledku rôznych udalostí ako napríklad vojnový konflikt, prírodné katastrofy či iné krízové situácie. Legálnu migráciu chápeme ako presun cez hranice štátu s platnými cestovnými dokladmi a oprávneniami na pobyt, ak ich od nás krajina pri prekročení hranice vyžaduje. Neoprávnené prekročenie hranice štátu bez platných cestovných dokladov a iných potrebných povolení sa označuje ako nelegálna migrácia. Za nelegálnu migráciu sa považuje aj to, ak uplynie dátum platnosti dokladov a osoby aj napriek tomu neoprávnené zotrývajú na území krajiny. Aj tu nájdeme existenciu nejasnosti, či ide o trestný čin alebo priestupok. Z väčšej časti sa jedná o priestupky, ale o lepšie objasnenie sa niekedy používajú pojmy ako regulérna/iregulérna migrácia. Posledným rozdelením je dlhodobá a krátkodobá migrácia. K dlhodobej migrácií patria ľudia, ktorí zmenili krajinu svojho pôvodu na dobu aspoň jeden rok, naopak ku krátkodobej zase zaraďujeme osoby, ktoré sa sťahovali na dobu od troch

mesiacov do jedného roka. Tak ako pri pojme krátkodobý migrant, tak aj tu platia výnimky ako je dovolenka, turizmus... (Bargerová, 2016).

1.3 Príčiny a motívy, ktoré vedú k migrácií

Ako bolo už na začiatku spomínané migrácia je v súčasnosti rozšírený fenomén. Čoraz viac migrácia rastie v Európe, ale aj na Slovensku. V minulosti sme pri Slovensku pozorovali zväčša emigráciu, no aktuálne je aktívna aj imigrácia. Krajiny, ktoré prijímajú migrantov vo väčšine prípadov poskytujú lepšie životné podmienky ako krajiny, ktoré ich vysielajú.

V ekonómii je známy model nákladov a výnosov, ktorý migranti používajú pri výbere krajiny do ktorej sa chystajú emigrovať. Samozrejme, hovoríme o prípade dobrovoľnej migrácie. Teoretický princíp v oblasti migrácie, ktorý sa považuje ako najznámejší je tzv. „*push and pull*“ model. Tento princíp skúma pozitívne a negatívne faktory, ktoré migranti zvažujú. K „*pull*“ faktorom (tým pozitívnym) zaradíme napríklad vhodnú ekonomickú situáciu krajiny do ktorej chcú emigrovať, aký má dopyt prijímajúca krajina po pracovnej sile, ako bude práca ohodnotená, vyššie mzdy oproti vysielajúcej krajine či dokonca spoločenská tolerantnosť a mentalita obyvateľstva. Patrí sem aj vybudovanie infraštruktúry a rozvoj informačných technológií krajiny. K „*push*“ faktorom (tým negatívnym) zaradíme také podmienky, ktoré nútia ľudí opustiť krajinu pôvodu. K sociálno-ekonomickým faktorom môžeme zaradiť prenasledovanie kvôli etnickému pôvodu, náboženstvu, rasy alebo kvôli vyznávaniu inej kultúry či politiky. Hlavným faktorom a trendom migrácie sú ozbrojené konflikty. Demografické príčiny migrácie hovoria o tom, že rastúca/zmenšujúca sa, starnúca/mladistvá populácia má vplyv na hospodársky rast a pracovné príležitosti v krajinách. Preto si migranti vyberú radšej krajinu, kde sú lepšie pracovné štandardy a nižšia nezamestnanosť. Environmentálne príčiny boli vždy hnacím motorom migrácie, keďže ľudia stále utekajú pred prírodnými katastrofami. Uvedené faktory budú viac preberané v druhej kapitole práce, ktorá podrobne popisuje súčasné trendy medzinárodnej migrácie. (Bargerová, 2016) (Európsky parlament, 2020) (Castelli, 2018).

Iné delenie motívov, ktoré vedú k migrácií vieme rozdeliť na „makrofaktory“ a „mikrofaktory“. Medzi „makrofaktory“ zaradíme politické, ekonomické, sociálne, demografické a environmentálne dôvody na migráciu. K „mikrofaktorom“ patrí vzdelanie, náboženstvo, rodinný stav a osobný postoj. Tieto dôvody zohrávajú kľúčovú úlohu pri finálnom

rozhodnutí. Viackrát na začiatku prevážia ekonomické dôvody (makro), ale neskôr sa prihliada skôr na rodinné dôvody (mikro). Existujú aj „mezofaktory“, ktoré predstavujú akýsi stred medzi dvom hlavnými. Pri nich migranti posudzujú komunikačné technológie, zaberanie pôdy a diasporické prepojenia v danej krajine. Ľudia sa v súčasnosti cez sociálne médiá dozvedajú o životných podmienkach v bohatých krajinách a to ich priťahuje k emigrácií. Aj keď je pravdou, že údaje bývajú častokrát zveličené. Migrantom pomáhajú ľahšie cestovať nové spôsoby dopravy a tak isto majú ľahší prístup k informáciám a komunikácii vďaka informačným technológiám. Tí, ktorí majú šťastie dostávajú vyššie príjmy v dôsledku remitencií, čo zapríčini ľahšiu a cenovo dostupnejšiu možnosť k migrácií. (Bargerová, 2016) (Európsky parlament, 2020) (Castelli, 2018).

Nie vždy je jednoduché prekonať bariéry migrácie, pretože splnenie podmienok na pobyt v prijímajúcej krajine je skoro vždy veľmi finančne náročné. Taktiež sa posudzuje aj ekonomický a zdravotný stav danej osoby. Najchudobnejší ľudia nemajú prostriedky na to, aby unikli vojne a chudobe, a tak zostanú uväznení vo svojej alebo v susednej krajine. Ak sa migranti dostanú do cieľovej krajiny, musia podstúpiť zložitý integračný proces. Problémom je aj to, že nie vždy sú novo prichádzajúci migranti zdraví, môžu tak prenášať infekcie. Reštriktívne migračné politiky však neodradia úplne každého, v niektorých prípadoch ani tých, ktorí podmienky na pobyt nespĺnia. Tým dochádza k nelegálnym presunom cez hranice či korupcii. Iba 10 % medzinárodných migrantov na svete sú utečenci alebo žiadatelia o azyl, zatiaľ čo ostatné percentá predstavujú nelegálnych migrantov (Bargerová, 2016) (Európsky parlament, 2020) (Castelli, 2018).

1.4 Situácia v Európe a v Európskej únii

Migrácia je globálny problém, ktorý bude pravdepodobne pretrvávať aj v budúcnosti. Pre Európu bude jedným z hlavných problémov vyrovnáť sa so zvýšením migračných tokov ľudí. Dôležité je teda preskúmať faktory a určiť prognózy migrácie, vďaka čomu zistíme koľko migrantov príde v budúcnosti do Európy.

Štruktúra medzinárodnej migrácie v Európe bola do značnej miery ovplyvnená najmä tromi špecifickými fenoménmi. Prvým bol nedostatok pracovnej sily v severnej a západnej Európe, európska dekolonizácia a vzostup a následný rozpad komunistického bloku

v strednej a východnej Európe po druhej svetovej vojne. Povojnové zotavenie a rýchly ekonomický rast zapríčinili zvýšený dopyt po pracovnej sile v krajinách Európy, ktorý však nedokázala zabezpečiť pracovná sila krajiny. Nastali tri migračné vlny. Prvá bola pracovná migrácia, ktorá vyriešila nedostatok pracovnej sily v západnej a severnej Európe. Rodinná migrácia znamenala presúvanie sa osôb za svojimi blízkymi a snaha o zjednotenie. Treťou vlnou bola postindustriálna migrácia, ktorá zahŕňala príchod vysokokvalifikovanej pracovnej sily, ale na druhej strane aj nelegálnej migrácie a utečencov. Významnú úlohu hrali aj postkoloniálne migračné toky. Stále však tvoria značnú časť toky z mimoeurópskych krajín. Postupom času vznikli reštriktívnejšie imigračné politiky čo spôsobilo posun od tradičných migrujúcich pracovníkov k veľkým tokom žiadateľov o azyl a migrantov bez dokladov. Na porovnanie, v roku 2000 bola Európa na prvom mieste v počte medzinárodných migrantov (56,3 miliónov), pričom v roku 2017 bola na druhom mieste (80 miliónov medzinárodných migrantov). Dôležitým rokom bol aj rok 2015, kedy vrcholila utečenecká kríza a do Európy prišlo viac ako 1,6 milióna migrantov a utečencov. V súčasnosti doznieva kríza spôsobená pandemiou COVID-19, ktorá v roku 2020 zastavila presun ľudí, v dôsledku zavedenie cestovných obmedzení. Vo všeobecnosti, migrácia za prácou je najbežnejším typom migrácie EÚ. Potenciálnych pracovníkov priťahuje najmä vysoká nominálna mzda v Európe. Výhodné to je aj pre európske krajiny, keďže chcú prijímať novú pracovnú silu, avšak záujem majú len o vysokokvalifikovaných migrantov. Tu nastáva problém, pretože väčšina z nich sú utečenci, ktorí nie sú vysoko vzdelaní a to vedie ku kolíziám v sociálnom systéme krajín Európy. Z dlhodobého hľadiska prísun veľkého množstva migrantov môže ovplyvniť kultúru v hostiteľskej krajine, keďže so sebou prinášajú zmeny etnika, kultúrnych hodnôt a nový životný štýl. V takomto prípade hovoríme o migrácií kultúry. Hlavným centrom, kam smerujú migračné toky je Nemecko. Jedným významným a negatívnym migračným tokom je aj „únik mozgov“ z krajín východnej Európy. Zaznamenáva sa aj narastajúca migrácia v posledných rokoch v súvislosti s vojnami. V prípade Európy za posledné roky pozorujeme starnutie populácie, ktoré by mala EÚ riešiť a nejakým spôsobom regulovať. Pomôcť by mohol aj nový tok migrantov, ktorý by vyrovnal demografickú nerovnováhu (Naydenov, 2018) (Meer, a iní, 2021).

Čo sa týka samotnej Európskej únie jej prioritou je efektívne riadenie migrácie s cieľom vysporiadať sa so žiadateľmi o azyl a chrániť vonkajšie hranice. Počet cudzincov, ktorí majú právo na pobyt bol v roku 2020 až 3,9% obyvateľstva EÚ. Najviac migrantov žilo

v Nemecku, vo Francúzsku, v Španielsku a Taliansku. Veľká časť pochádzala z východných krajín ako je Turecko, Čína, Maroko, India... Počet žiadateľov o azyl sa za posledné roky zvýšil a prichádza najmä zo Sýrie, z Afganistanu, z Iraku, z Albánska, z Kosova a posledný rok aj z Ukrajiny. Z toho vyplýva, že zväčša žiadajú o azyl ľudia z krajín, ktoré sú postihnuté vojnou alebo zlou politickou situáciou. V roku 2019 Európska komisia prijala svoj Nový pakt o migrácii a azyle, v ktorom navrhla nové postupy na dosiahnutie rovnováhy medzi zodpovednosťou a solidaritou. Ide tu predovšetkým o posilnenie návratov a zlepšenie bezpečnosti hraníc. Chcú nasmerovať ľudí, čo žiadajú o azyl, na produktívnejšie cesty a otvoriť iné legálne cesty pre migráciu. Pakt je rozdelený na tri časti. Prvá časť sa venuje koreňu problému a hovorí o tom, že je potreba komplexných partnerských dohôd, ktoré by udržali ľudí vo svojej krajine. Pri tejto časti sa však ignorujú výhody, ktoré migrácia do EÚ prináša a snažia sa ju potlačiť. Druhá časť opisuje snahu o zvýšenie bezpečnosti hraníc. Posledná časť rieši systém trvalej a efektívnej solidarity a taktiež spoločnú zodpovednosť za žiadateľov o azyl. Chcú zjednotiť systém žiadania o azyl a zrýchliť spracovávanie administratívnych prác. Krajina nemusí žiadateľov len prijímať, ale môže sa zapojiť do sponzorovania ich návratu. V roku 2019 v rámci EÚ požiadalo o azyl 540 800 ľudí, prijatých bolo 206 000. Stále však bolo až 62 % žiadostí zamietnutých a ľudia hľadajúci nový domov sa museli vrátiť do domovskej krajiny. Žiadatelia teda nemajú istotu, že ich krajiny príjmu. Návraty sú často nútené, drahé a vyžadujú efektívnu spoluprácu s krajinami mimo EÚ. Mnohé z nich odmietajú prijať neúspešných žiadateľov o azyl späť. Z tohto dôvodu je potrebné zavedenie danej reformy kde sú potrebné harmonizované a konzistentné postupy pri návratoch a žiadostiach o azyl. Bez investícií do legálnych migračných ciest nebude reforma fungovať. Len spojením vymenovaných snáh môže Európa znížiť neregulárnu migráciu a zabezpečiť, aby žiadatelia o azyl mohli vyrovnáť demografický úpadok (Bargerová, 2016) (Európsky parlament, 2020) (Dempster & Kappeli, 2020).

2 Súčasné trendy medzinárodnej migrácie

2.1 Ekonomická migrácia – migrácia za prácou, vzdelaním a lepším životným štandardom

Jedným z hlavných a dôležitých trendov medzinárodnej migrácií je sťahovanie sa kvôli sociálno-ekonomickým dôvodom. Migranti môžu byť vytlačení zo svojich domovských krajín v dôsledku zhoršujúcich sa ekonomických podmienok, ale aj naopak. Často ich lákajú destinácie, ktoré ponúkajú vysoké mzdy, dobrú zdravotnú starostlivosť, silné vzdelávacie systémy alebo jazykovú blízkosť. Pri rozhodovaní jednotlivci porovnávajú čisté prínosy migrácie s nákladmi. Pri nadviazaní na teóriu „*push and pull*“ faktorov za základné pozitívne účinky ekonomickej migrácie považujeme: vyhliadky na vyššie mzdy, zlepšenú životnú úroveň, vyššiu úroveň sociálneho zabezpečenia, osobný rozvoj, pracovné príležitosti a dobré pracovné podmienky, dobré štandardy blahobytu, ekonomickú slobodu, vzdelávacie príležitosti... Negatívne účinky sú: nezamestnanosť, nízke mzdy, nedostatok základnej zdravotnej starostlivosti a vzdelania... Čisté výhody migrácie zahŕňajú zvýšenie príjmu získaného migráciou alebo rozdiel medzi príjmami z krajiny pôvodu a hostiteľskej krajiny. Nárast rozdielov v príjmoch medzi krajinami často vedie k nárastu migračných tokov. Preto môžeme tvrdiť, že pracovná migrácia je do značnej miery poháňaná mzdovými rozdielmi. Pracovníci v chudobnejších krajinách často hľadajú vyššie mzdy a lepšie pracovné príležitosti, ktoré zvyčajne nájdu v bohatších krajinách. Migrant by si podľa všetkého vybral krajinu, ktorá ponúka najvyššie príjmy, avšak vždy treba zvážiť aj životné náklady danej krajiny, vízové poplatky, dane, dopravné a iné náklady. Funguje to aj naopak. Keď začnú príjmové rozdiely klesať, klesajú aj migračné toky, lebo menej pracovníkov považuje migráciu do zahraničia za príťažlivú. V niektorých prípadoch si ľudia kvôli veľmi nízkej úrovni príjmu v domácej krajine migráciu nemôžu dovoliť (Simpson, 2022).

Okrem výšky príjmu migranti posudzujú aj dostupnosť programov sociálneho poistenia v prijímajúcej krajine. Získanie prístupu k silným systémom zdravotnej starostlivosti a vzdelávania v hostiteľskej krajine môže zvýšiť výhody migrácie. Krajiny so štedrými vládnyimi transfermi môžu prilákať migrantov, hlavne z tých najchudobnejších krajín. Tí, si vyberú cieľovú krajinu aj na základe toho, aké štedré programy verejnej pomoci im poskytnú. Napríklad sociálne dávky možno považovať za náhradu zárobku počas

hľadania zamestnania. Významný je pre nich aj spravodlivý systém zdravotnej starostlivosti. Vlády však čoraz viac sťažujú migrantom prijímanie vládnych transferov. Imigranti musia často pracovať v hostiteľskej krajine niekoľko rokov, kým získajú nárok na vládne dávky (Simpson, 2022).

Medzinárodní migranti sú často považovaní za negramotných a chudobných ľudí unikajúci pred chudobou zo vzdialených vidieckych oblastí. Tento stereotyp vo väčšine prípadov ani zďaleka neplatí. Migranti, ktorí hľadajú lepšiu budúcnosť, majú zvyčajne výraznejšiu iniciatívu, postoj a odvahu ako priemerný človek, pričom na plánovanie a financovanie ich dlhej migračnej cesty sú potrebné určité zručnosti a finančné zdroje. V niektorých prípadoch sú vzdelanejší ako ich rovesníci, ktorí zostali v krajine pôvodu. Niekedy sú dokonca vzdelanejší ako ich rovesníci v cieľovej krajine. Okrem toho jednotlivci z rodín alebo komunit, ktoré už v predchádzajúcich rokoch pozitívne zažili migráciu, sú viac inklinujú k migrácii, keďže ich cestovanie do zahraničia sa považuje za možný prínos pre pôvodnú spoločnosť. Pre takýchto jednotlivcov je existencia etnických alebo rodinných väzieb v cieľovej krajine ďalšou hnacou silou migrácie. V skutočnosti rodiny často migrujú do zahraničia zo vzdelávacích dôvodov. Chcú zabezpečiť svojim potomkom lepšie možnosti vzdelávania, než aké im ponúkajú doma. Keď nemajú dostatok financií na to, aby vycestovala celá rodina, častokrát sa rozhodnú ako celok, či budú migrovať všetci alebo či pošlú do zahraničia len svoje deti, ktoré tak získajú lepšie a kvalifikovanejšie vzdelanie. Dobré vzdelanie sa premieta do lepších pracovných pozícií, prijateľnejších príjmov a väčšej ekonomickej stability. Keď študenti nemajú šancu dokončiť svoje vzdelanie, dôsledky hlboko ovplyvňujú ich životy a životy ich budúcich detí. Ak budú úspešní a získajú dobre platenú pracovnú pozíciu, dôležitú úlohu zohrávajú remitencie. Sú primárnym poistným mechanizmom pre migrantov, ktorý umožňuje rodinným príslušníkom poslať časť svojho príjmu späť domov. Pre niektoré rodiny, najmä v relatívne chudobných krajinách, môžu remitencie predstavovať významnú časť príjmu, čo účinky migrácie ešte znásobuje. (Simpson, 2022) (Castelli, 2018) .

V roku 2019 najviac remitencií smerovalo do Indie (83 mld. USD), Číny (68 mld. USD), Mexika (39 mld. USD), Filipín (35 mld. USD) a Egypta (27 mld. USD). Na druhej strane, tieto príspevky posielali migranti z krajín ako: Spojené štáty americké (68 mld. USD), Spojené arabské emiráty (44 mld. USD), Saudská Arábia (34 mld. USD) a tiež z európskych

krajín: Švajčiarsko (27 mld. USD) Nemecko (25 mld. USD) (Chamie, 2020). Vzťah medzi vzdelaním a migráciou je ale dvojaký, pretože migrácia vzdelaných ľudí z krajín s nízkymi strednými príjmami do krajín OECD predstavuje čistú stratu kvalifikovaných ľudských zdrojov pre krajiny pôvodu a zisk pre hostiteľskú krajinu. Fenomén známy ako „únik mozgov“ (Simpson, 2022) (Castelli, 2018) .

V mnohých krajinách existujú negatívne trendy v oblasti nezamestnanosti a ekonomickej aktivity. So znižovaním životného potenciálu obyvateľstva súvisí množstvo sociálnych problémov, ako napríklad chudoba, ktorá silne určuje motiváciu ľudí migrovať. Neschopnosť ľudí viesť normálny a plnohodnotný život ich vedie k tomu, že začínajú hľadať lepší štandard v zahraničí. Nezamestnanosť je ďalším ekonomickým faktorom, ktorý podporuje emigračné trendy (Katsarski, 2019).

Na druhej strane, vieme pozorovať znižovanie pracovnej migrácie v prípade daní a vládnych transferov. Často slúžia ako stimulačné faktory pre migrantov. Dane z príjmu napríklad znižujú návrat do zamestnania, a tým znižujú čisté výhody migrácie. Krajiny s progresívnymi daňami z príjmu (tam kde sú vyššie príjmy zdanené prísnejšie) môžu odradiť prílev vysokokvalifikovaných migrantov, pretože nižšie mzdy po zdanení znížia motiváciu migrovať. Faktom teda je, že migračné toky sú nižšie do krajín s vyšším daňovým zaťažením. Ako bolo už spomínané, keď migrant zvažuje zmenu pobytu mal by sa zamerať na posudzovanie daní. Napríklad krajiny s vysokými daňami zo spotreby majú vyššie životné náklady, čo by mohlo znamenať odklonenie sa od výberu tejto cieľovej krajiny (Simpson, 2022).

Nový trend hovorí aj o tom, že rastúce zručnosti a nedostatok pracovníkov vo svete vytvorili priestor pre imigračnú politiku, ktorá pomôže zmierniť tieto problémy v progresívnych krajinách. Tento fakt je spôsobený aj tým, že rastom populácie, rastie aj počet nových odvetví a rozvoj nových služieb, čo znamená, že je potrební vyšší počet pracovníkov. V tomto prípade je pracovná migrácia chápaná ako veľmi užitočný jav. V dôsledku toho bola v roku 2021 prijatá uvoľnená imigračná politika, ktorá slúžila hlavne na to, aby pomohla krajinám zotaviť sa z ekonomických dopadov po pandémii a pomohla vyriešiť v niektorých krajinách rastúci nedostatok pracovníkov (Fragomen, 2022).

2.2 Klimatické zmeny a medzinárodná migrácia

V súčasnosti sa klíma čoraz rýchlejšie otepľuje, čo spôsobuje zmeny a nerovnosti na celom svete. Klimatická migrácia nastáva, keď ľudia opúšťajú svoje domovy v dôsledku extrémnych poveternostných podmienok, povodní, vln horúčav, nárastu infekcií, sucha a požiarov, ako aj stúpaniu morí. Táto forma migrácie sa zvyšuje, pretože svet nebol schopný znížiť emisie skleníkových plynov a zastaviť zvyšovanie globálnej priemernej teploty. Prírodné katastrofy spôsobujú nedostatok vody, potravín a poľnohospodárskych zdrojov, čo núti ľudí, aby sa presťahovali a hľadali menej nepriateľské prostredie. IOM vymedzuje v tomto prípade pojem environmentálny migrant, ktorý predstavuje: „*Osoby alebo skupiny osôb, ktoré sú z dôvodu náhlych alebo postupných zmien prostredia, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú ich životy alebo životné podmienky, povinné opustiť svoje obvyklé domovy dočasne alebo trvalo a ktorí sa pohybujú buď v rámci svojej krajiny alebo v zahraničí*“ (Castelli, 2018). Ľudia opúšťajú domovy vo viacerých prípadoch len dočasne a migrujú len v rámci svojej krajiny, pretože sa snažia vrátiť domov, čo najskôr je to možné. Prírodné katastrofy sú nanešťastie stále častejšie a ľudia žijúci v kritických oblastiach im musia čeliť aj niekoľkokrát do roka. Práve preto migrujú už aj cez hranice štátu. Životné prostredie môže mať teda vplyv na migračné toky priamym ovplyvňovaním, tak že ohrozuje bezpečnosť miesta pobytu, ale aj nepriamou zmenou ekonomického, politického, sociálneho a demografického kontextu, ktoré ovplyvňujú klimatické zmeny. „*Klimatickí migranti by podľa IOM mohli do roku 2050 dosiahnuť ohromujúci počet až 200 miliónov*“ (Castelli, 2018).

Hoci je migrácia jedným zo spôsobov prispôsobenia sa klimatickým zmenám, prináša so sebou značné osobné a spoločenské náklady v miestach pôvodu aj cieľových krajinách. Nedobrovoľná migrácia kvôli environmentálnym katastrofám, je otázkou prežitia. Takáto migrácia utečencov a vnútorne vysídlených osôb, je čím ďalej tým vyššia. Ľudia sa sťahujú hlavne do mestských oblastí. Takmer 24 miliónov ľudí bolo za posledné desaťročie každoročne vysídlených v dôsledku katastrof spôsobených najmä počasím. „*Podľa Medzinárodného centra pre monitorovanie vysídlenia, bolo v dôsledku katastrof v prvej polovici roku 2020 vysídlených 9,8 milióna ľudí*“ (Adger, a iní, 2020). V roku 2021, 89,3 miliónov ľudí muselo opustiť svoje domovy, čo je dvojnásobok počtu z pred desiatich rokov. V roku 2022 tento počet dosiahol 100 miliónov. Tieto čísla dokazujú, že klimatické

katastrofy vysídliť oveľa viac ľudí ako konflikty. Zápľavy tento rok v Pakistane vyhnali z domovov 33 miliónov ľudí, zatiaľ čo ďalšie milióny v Afrike zasiahlo sucha a hrozba hladomoru (Vince, 2022).

Budúce dopady zmeny klímy, vrátane požiarov, búrok a sucha, povedú k väčšiemu dočasnému vysídleniu a zmenia trvalé migračné toky. Regióny, ktoré budú najviac zasiahnuté sú predovšetkým rozvojové krajiny a to konkrétne: Latinská Amerika, južná Ázia a subsaharská Afrika. Viac ako polovica populácie rozvojového sveta žije v týchto troch regiónoch a mnohí žijú v zraniteľných oblastiach, z ktorých niektoré už zažívajú migračné krízy spôsobené klimatickými zmenami. „Podľa odhadov Svetovej banky, tieto regióny by mohli do roku 2050 spolu vyprodukovať 143 miliónov migrantov v oblasti vnútornej klímy“ (Prange, 2022). Až jedna tretina svetovej populácie sa nachádza v miestach, ktoré do roku 2070 budú teplejšie ako dnešné oblasti púšte Sahara. Tento fakt bude mať za následok plánované rozširovanie mestských oblastí, kde však samotné klimatické riziká vrcholia. Klimatická kríza nezastihuje len chudobné krajiny v Afrike, ale vážnu hrozbu predstavuje aj pre milióny ľudí v USA. V roku 2018, bolo v USA 1,2 milióna vysídlených osôb v dôsledku extrémnych podmienok, požiarov, búrok a záplav. Do roku 2020 sa to zvýšilo na 1,7 milióna ľudí. V USA teraz v priemere každých 18 dní dôjde ku katastrofe (Vince, 2022).

Migrácia spôsobená klimatickými zmenami nie je žiaduci jav. Prvými fázami ako predísť nechcenej migrácii, by mali byť opatrenia na zmiernenie zmeny klímy a pomoc jednotlivcom prispôbiť sa environmentálnym rizikám. Zamerat' sa na zvrátenie súčasných environmentálnych problémov, znížiť riziká spojené s prírodnými katastrofami a katastrofami spôsobenými ľudskou činnosťou. Všetky fakty hovoria o tom, že súčasné migračné trendy sa pravdepodobne ešte zintenzívnia. Vzhľadom na to, je naliehavá potreba vytvoriť inštitúcie a politiky v rámci krajín a medzi nimi, aby sa účinne riešili výzvy. Koordinované politiky migrácie, môžu znížiť budúce náklady a uľahčiť adaptáciu na zmenu klímy v rámci hraníc aj na medzinárodnej úrovni. V mnohých krajinách s nízkymi príjmami nemajú orgány zdroje na to, aby sa vysporiadali so zraniteľným obyvateľstvom, a nemajú legitimitu pri ich sťahovaní. Výbor OSN pre ľudské práva v roku 2020 rozhodol, že krajiny prijímajúce klimatických migrantov musia pred zamietnutím žiadostí o azyl z takejto nedobrovoľnej migrácie zodpovedať za bezprostredné život ohrozujúce podmienky v domovských krajinách. Napriek týmto príkladom, zostáva spolupráca medzi krajinami

nedostatočná, čo je ďalším dôvodom na tvorbu koordinovaných politík. Prínosy zo spolupráce s krajinami pôvodu a s cieľovými krajinami by zahŕňali zníženie úrovne nelegálnej migrácie a obchodovania s ľuďmi (Prange, 2022) (Adger, a iní, 2020).

Navyše globálna populácia stále rastie, najmä v niektorých regiónoch, ktoré sú najviac zasiahnuté zmenou klímy a chudobou. S toľkými ľuďmi v pohybe politické hranice, ktoré nám určujú územia daných štátov, budú čoraz viac nezmyselné. Čím ďalej, tým viac bude náročnejšie merať a sledovať migráciu, ktorá bude v dôsledku budúcich udalostí ďalej stúpať. Na druhej strane, hranice sú stále prísne strážené a obmedzované. V severských krajinách a krajinách Európy pozorujeme čoraz väčšie starnutie obyvateľstva, čo spôsobuje znižovanie ľudí v produktívnom veku a tým aj nedostatok pracovnej sily. Keby sa vytvoril lepší a ľahší systém prechodu cez hranice pre migrantov, prílev novej pracovnej sily zo zdrojových krajín by mohol predstavovať riešenie dvoch problémov naraz: starnutie populácie a prijímanie vysídlených osôb. Okrem toho by sme boli svedkami nárastu kultúrnej rozmanitosti, o ktorej štúdie ukazujú, že zlepšuje inovácie. V čase, keď musíme riešiť bezprecedentné environmentálne a sociálne výzvy, by to mohlo byť práve to, čo potrebujeme. Rozsah, v akom budú klimatické zmeny naďalej ovplyvňovať migráciu, bude závisieť od toho, či sa podarí znížiť emisie skleníkových plynov. V miestach, kde je príliš neskoro na odvrátenie vplyvov zmeny klímy, musia postihnutí dostať podporu, ktorá im pomôže prispôbiť sa novej situácii a negatívnym dôsledkom. Predpovede migrácie sa robia ťažko. Súčasná vedecká poznatky neumožňujú robiť presné prognózy, ale analýzy klímy a rizika katastrof skutočne môžu naznačiť, ktoré lokality budú v budúcnosti veľmi pravdepodobne ovplyvnené dopadmi zmeny klímy. Avšak dôvody, prečo ľudia migrujú, sú rôznorodé, a preto tieto analýzy nemôžu byť použité na poskytnutie presných čísel, ktoré by ukázali, koľko ľudí sa odsťahuje a či skutočne dôjde k vysídleniu alebo presídleniu (Vince, 2022) (Federal Ministry for Economic Cooperation and Development, 2022).

2.3 Migrácia z miest postihnutých vojnou a politické problémy

Ďalšou formou nútenej migrácie je sťahovanie sa v dôsledku vojen. „Podľa Beckera bolo na konci roka 2017 viac ako 65 miliónov ľudí vysídlených zo svojich domovských regiónov v dôsledku medzištátnych vojen, občianskych konfliktov a prírodných katastrof“ (Becker, 2019). Spoločne sú títo migranti považovaní za nútených migrantov. Takáto nútená

migrácia je dnes rovnako bežná ako v histórii. V minulosti najväčšie masové presuny predstavoval presun obyvateľstva po 2. svetovej vojne, v súčasnosti sú to napríklad utečenci zo Sýrie kvôli občianskej vojne alebo migranti v dôsledku vojny na Ukrajine. Vojna nie je jedinou hrozbou obyvateľstva. Ľudia opúšťajú domovy aj zo strachu, kvôli násiliu, vnímanej hrozbe ublíženia na zdraví alebo psychickej tiesni. Migrácia má potenciálne dôsledky pre hostiteľské obyvateľstvo, samotných migrantov a pre pôvodné obyvateľstvo. Tak ako pri prírodných katastrofách aj vojnová migrácia môže byť dočasná, napríklad keď si utečenci nájdu prechodný pobyt v bezpečnej krajine, kým čakajú na návrat do svojich domovských krajín, alebo trvalá, ako v prípade núteného pohybu obyvateľstva po druhej svetovej vojne, keď sa prekresľovali európske hranice (Becker, 2019).

Najčastejším faktorom nútenej migrácie na celom svete však naďalej zostáva konflikt. Väčšina utečencov a žiadateľov o azyl uteká pred endemickým násilím: 79 % pochádza väčšinou zo Sýrie, Afganistanu, Južného Sudánu, Somálska, Konžskej demokratickej republiky, Stredoafrickej republiky, Mjanmarska, Eritrey a Burundi. Ako príklad môžeme uviesť jednu zo známych, medializovaných kríz - prípad Rohingov v Mjanmarsku, kde takmer 75% moslimskej populácie krajiny utieklo do susedného Bangladéša v dôsledku násilia a etnickej diskriminácie. Nútená migrácia bola na Blízkom východe normou po väčšinu 21. storočia. Za ďalšie príklady môžeme považovať smrteľnú občiansku vojnu v Sýrii, ktorá spôsobila viac ako 11 miliónov prípadov nútenej migrácie. K roku 2022 je vnútorne vysídlených takmer 6,2 milióna Sýrčanov a viac ako 5,6 miliónov Sýrčanov sa počíta za utečencov. Konžská demokratická republika má najvyšší počet vysídlených ľudí na africkom kontinente, pričom takmer 6 miliónov ľudí bolo nútených opustiť svoje domovy v dôsledku rôznych konfliktov. Ďalším príkladom je aj spomínaná migrácia z Ukrajiny. Bola spôsobená ruskou inváziou na Ukrajinu a spôsobila, že milióny ľudí opustili svoje domovy. „Podľa UNHCR, agentúry OSN pre utečencov, od začiatku vojny prekročilo hranicu z Ukrajiny 8,8 milióna ľudí“ (Európske noviny, 2022). V marci 2022 požiadalo o medzinárodnú ochranu 73 850 žiadateľov o azyl. Ukrajincov prijímali najmä susedné štáty: Poľsko, Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Česká republika a Moldavsko (Európske noviny, 2022) (Giovetti, 2019).

V prvej kapitole, pri definovaní základných pojmov, bol spomínaný aj pojem utečenec, ktorý sa najčastejšie používa v spojení s nútenou migráciou. Treba ho však

odlišovať od pojmu azylant. Azylant je človek, ktorý oficiálne podá žiadosť o azyl v inej krajine, ako je krajina jeho pôvodu, pretože má strach, že je jeho život v domovskej krajine ohrozený. V súčasnosti musia ľudia, ktorí sú z krajín mimo Európskej únie požiadať o ochranu v prvej krajine, do ktorej vstúpia. Tieto osoby ešte nenazývame utečencami. Štatút utečenca získajú až po rozhodnutí vnútroštátnych orgánov o ich prijatí. Utečenci sú teda ľudia, ktorí sú mimo hraníc svojho štátu, majú opodstatnený strach z prenasledovania z dôvodu rasy, náboženstva, národnosti, politickej príslušnosti alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a nemôžu alebo nechcú využiť ochranu vlastnej krajiny alebo sa tam vrátiť z odôvodneného strachu pred prenasledovaním, ktorých hostiteľská krajina prijala a uznala za utečencov. Títo migranti, utekajúci pred prenasledovaním majú síce právo požiadať o azyl alebo štatút utečenca a medzinárodné právo dôrazne nabáda krajiny, aby prijímali daných žiadateľov, ale neexistuje žiadny zákon, ktorý by viedol krajiny k zodpovednosti, ak odmietnu poskytnúť žiadateľom vstup, čo spôsobuje, že mnohí prisťahovalci zostávajú v neistote alebo sa vracajú do svojich konfliktom zasiahnutých krajín. Čo sa týka EÚ, v roku 2021 bolo podaných 632 315 žiadostí o azyl. Veľký nárast žiadostí zaznamenali hlavne krajiny ako: Bulharsko, Poľsko a Rakúsko. Žiadatelia o azyl pochádzali najmä zo Sýrie, Afganistanu a Iraku (Hernandez, 2019) (Európske noviny, 2022).

Politická migrácia nie je úplne najčastejším fenoménom, no zaradujeme ju medzi základné dôvody. Prvým hnacím bodom pre migráciu môže byť zlé hospodárenie vlády. Keď sú záujmy obyvateľstva v rozpore so záujmami hlavných štátnych predstaviteľov. Postoje ľudí v spoločnosti sa menia a vtedy môžeme pozorovať vysokú mieru nedôvery občanov voči vláde. Ďalším politickým faktorom je prevládajúca korupcia, ktorá priamo ovplyvňuje obyvateľstvo v krajine. Keď sa ľudia cítia byť štátom poškodení a okradaní, prijímajú primerané opatrenia a snažia sa o realizáciu a lepšiu životnú úroveň v zahraničí. Porušovanie ľudských práv je dôležitým predpokladom migrácie. Keď sú ľuďom porušované ich základné práva, radikálne zmenia svoju orientáciu vo svoj prospech a obrátia sa na inú krajinu so žiadosťou o ochranu, ktorú ich domovská krajina nemôže alebo nechce poskytnúť (Giovetti, 2019).

2.4 Vplyv pandémie COVID-19 na migráciu

Ďalším dôležitým trendom v medzinárodnej migrácii je pandémia COVID-19, ktorá v roku 2020 silne zasiahla všetky formy ľudskej mobility. Zatvorenie národných hraníc a zákaz medzinárodného cestovania na celom svete donútili ľudí zrušiť svoje plánované cesty na sťahovanie. Boli teda nútení vytrvať v domovskej krajine, čo spôsobilo, že ich pracovné príležitosti a možnosti na štúdium prepadli. Niektorí migranti, ktorí sa už dostali do cieľovej krajiny zas uviazli a nemohli sa vrátiť spať domov. Všetky tieto informácie naznačujú, že prerušenie mobility spôsobilo zníženie počtu medzinárodných migrantov približne o 2 milióny na celom svete. Do tejto udalosti bola prognóza migrácie stále rastúca. Pandémia mala vplyv aj na remitencie, ktoré posielajú migranti do svojich domovských krajín. Zaznamenali sme ich zníženie v porovnaní s obdobím pred pandemiou, z dôvodov pozastavenia výroby a niektorých pracovných pozícií (Menozzi, 2020).

Táto skutočnosť ohrozovala potravinovú bezpečnosť a zvyšovala úroveň chudoby vo vysielajúcich krajinách, kde značná časť HDP závisí od remitencií migrantov. Sú to krajiny ako Filipíny, Ghana, Bangladéš a Honduras. Národné vlády v snahe o zastavenie šírenie vírusu uzavreli svoje štátne hranice a vydali zákaz medzinárodného cestovania, v niektorých prípadoch aj vnútroštátne. Hovoríme o najväčšom a najrýchlejšom poklese globálnej ľudskej mobility v modernej dobe. Táto udalosť silno zasiahla každého človeka a narušila jeho každodenný život, no najzraniteľnejším boli najmä migranti, utečenci a žiadatelia o azyl. Väčšina krajín pozastavila azylové pojednávania a žiadosti, ale niektoré im úplne zakázali vstup. Krajiny začali prijímať opatrenia zamerané na obmedzenie šírenia vírusu. Boli to hlavne ekonomické odstavky, zatváranie škôl a sociálna izolácia. Tieto opatrenia mali okamžité dôsledky na krajiny vysielajúce migrantov a zhoršili podmienky či zvýšili zraniteľnosť už prisťahovaných rodín a komunit. Strach o vlastnú bezpečnosť a zdravie spôsobil, že sa ľudia báli kontaktu s inými osobami, viac však styku s cudzincami. V niektorých krajinách viedla táto skutočnosť k nárastu nacionalizmu a xenofóbnym názorom voči cudzincom. Prisťahovalcov vnímali ako nositeľov vírusu. Samotní migranti a utečenci, ktorí uviazli a nemohli sa vrátiť, ani vstúpiť do cieľovej krajiny boli umiestnení v rôznych preplnených táboroch či izbách, kde nemohli vykonávať sociálne dištancovanie, a tým boli zdravotne ohrozovaní. Socioekonomický status migrantov negatívne ovplyvňoval ich schopnosť prijať všetky opatrenia proti COVID-19 a problémom bolo dostať zdravotnú

starostlivosť z dôvodu chýbajúceho alebo nevhodného zdravotného poistenia a nedostatku finančných zdrojov. Spojené štáty, ako jedna z krajín s najväčším počtom infikovaných, šírila pandémiu za hranicami tým, že stále deportovali infikovaných imigrantov naspäť do chudobných krajín. Guatemala bola toho dôkazom, keďže až pätina prípadov v krajine bola spojená s deportovaním chorých z USA. Kríza ovplyvnila aj ostatné súčasné trendy migrácie. Pandémia nastala v čase, kedy svet zápasí s množstvom globálnych výziev, ktoré už samotné výrazne ovplyvňujú ľudskú mobilitu. Ako bolo už spomínané ide najmä o zmenu klímy, zhoršovanie životného prostredia, hlad, nútené vysídľovanie a ozbrojené konflikty, ktoré sa vďaka COVID-19 ešte zhoršili (Chamie, 2020).

Uzavretie štátnych hraníc nám ukázalo aj to, ako veľmi je svet globalizovaný a svetová ekonomika závisí od jednotlivých národných ekonomík. Závisí to jednoznačne aj od migrácie, teda mobility pracovnej sily. Pandémia odhalila ako pracujúci migranti prešli z nízko-kvalifikovaných na kľúčových pracovníkov, ktorí poskytujú základné služby v hostiteľských krajinách. Migrujúci pracovníci prispievajú k hospodárskemu rastu tým, že pracujú častokrát v sfére zdravotníctva, dopravy, poľnohospodárstva, stavebníctva či poskytovania služieb. Prácu v týchto odvetviach nie je možné vykonávať z domu, a tak boli pracovníci vystavovaní väčšiemu riziku nákazy (Gregurović, a iní, 2020). Saudská Arábia a Singapur hlásili najviac nakazených vírusov medzi migrantami. Keď sa zatvorili hranice poľnohospodárski pracovníci boli oslobodení od obmedzení a dokonca ich priviezli na miesto potreby vykonávania práce, samozrejme za riadnych bezpečnostných opatrení. Príkladom je prevoz pracovníkov z Mexika do Kanady či z Rumunska do Nemecka. Dôvod však menej súvisel so súcitom k žijúcim a pracujúcim migrantom. Bola to skôr reakcia na strach z prerušenia výrobných reťazcov a nedostatku potravy. Týka sa to aj sektora starostlivosti o seniorov. Dopyt po pracovníkoch je v európskych krajinách vysoký kvôli starnúcej populácií a potreby starostlivosti o nich. Pandémia odhalila nedostatok pracovnej sily v tomto sektore. Prinieslo to aj výhodu, lebo sa začali diskutie o riešení nedostatkov na trhu práce a zároveň to, aby mohli hostujúce krajiny ponúkať zahraničným pracovníkom bezpečné postavenie a práva (Triandafyllidou, 2021). „*OECD odhaduje, že v roku 2020 klesol migračný prílev do krajín OECD o viac ako 30% a zároveň to bol rok s historicky najnižšou migráciou do krajín OECD od roku 2003*“ (IOM, 2022). Pokles prílivu migrantov mal dopad aj na demografiu krajín závislých od migrantov v predproduktívnom veku. Populácia Nemecka, krajiny so starnúcou populáciou, prvýkrát za posledné desaťročie

nerástla. Pandémia ovplyvnila aj študentov, pretože obmedzenie mobility im nedovolilo vycestovať za štúdiom v zahraničí. Neprijetným problémom bol fakt, že aj napriek obmedzeniam mobility sa migranti naďalej vydávali na tajné a nelegálne cesty. Utekajúc pred násilím a chudobou sa migranti dostávali do nebezpečných situácií, kde nie je dostupná humanitárna pomoc. V roku 2021 až 5895 ľudí zomrelo na migračných cestách, čo prekonallo čísla pred pandémiou a tým tento rok predstavoval najsmrteľnejší rok pre migrantov od roku 2017 (IOM, 2022). Paradoxom celej tejto situácie je, že migrácia a mobilita vo všeobecnosti podporujú epidémie a šírenie nákaz, ktoré si následne vyžadujú obmedzenie slobody pohybu. Na druhej strane, na svete je stále o vyše 100 miliónov migrantov viac ako pred dvadsiatimi rokmi. Nikto z nás si nevedel predstaviť koľko bude pandémia trvať a kedy skončí. Našťastie sa svet pomaly a stabilne navracal k medzinárodnému pohybu. Dnes už môžeme povedať, že po troch rokoch je svet skoro v úplnom normále (Tertrais, 2021).

2.5 Migrácia podľa pohlavia, veku a náboženstva

Pri migrácií pozorujeme aj to, ktoré skupiny ľudí v súčasnosti najviac emigrujú. Ak sa na to pozrieme podľa kategórie pohlavia, ženy sú dôležitými aktérkami zmien. V minulosti zvyčajne migrovali ako závislé od manželov a rodinných príslušníkov, dnes sa vydávajú na cesty čoraz viac samostatne. V roku 2020 skoro polovicu všetkých migrantov predstavovali migrantky. Podporujú sociálnu zmenu v domácnostiach a samotných komunitách pričom transponujú sociálne, kultúrne a politické normy. Väčšina z nich sa sťahuje za prácou, vzdelaním alebo kvôli spojeniu rodiny. Veľakrát sa stáva, že sú hlavnými zárodkami svojich rodín, ktorým posielajú remitencie. Vytvorením príležitostí na zamestnanie žien môže migrácia prispieť k podpore rodovej rovnosti a posilneniu postavenia žien v oboch krajinách. Nanešťastie, mnohé sú stále nútené opustiť domovské krajiny z dôvodu konfliktu či prenasledovania. Tieto ženy, v roku 2020, tvorili približne polovicu všetkých násilne vysídlených osôb cez hranice štátu. Naďalej teda zostávajú najviac zraniteľnými členmi spoločnosti. Emigrácia žien má negatívny vplyv na duševné zdravie a pohodu detí, ktoré zostali v domovských krajinách. Keď už emigrujú, nie v každej krajine sú vytvorené pre nich spravodlivé príležitosti, pretože muži sú stále vnímaní ako viac schopní a vzdelaní. Musia čeliť bariéram, ktoré im bránia plne a rovnocenne sa zúčastňovať na spoločenskom, politickom a hospodárskom živote v prijímajúcej krajine. Často najprv zamestnávateľia uprednostnia ako kandidátky ženy, ktoré sa v danej krajine narodili a sú

jeho občiankami. Ak ich už zamestnajú zvyknú byť platené menej ako muži. V súčasnosti krajiny uznávajú dôležitosť implementácie rodovej migračnej politiky a vlády sa snažia uviesť formálne mechanizmy na zabezpečenie toho, aby migračná politika bola rodovo citlivá. Podľa príjmových skupín v roku 2020 krajiny s nízkymi príjmami hostili viac žien, zatiaľ čo krajiny so strednými a vysokými príjmami hostili podstatne viac mužov. Čo sa týka regiónov, tam bol počet migrantov a migrantiek v roku 2020 vyrovnaný. V Európe, Severnej Amerike a Oceánii bol počet migrantiek vyšší ako počet mužov. V týchto oblastiach, v priebehu posledných desaťročí, rástol počet žien ako migrantiek rýchlejšie ako počet mužov. Podľa všetkého, to bolo zapríčinené tým, že ženy žijú dlhšie a tieto regióny v minulosti viac podporovali migráciu za účelom trvalého osídlenia alebo zlúčenia rodiny. Migranti mužského pohlavia zase prevyšujú v subsaharskej a severnej Afrike či západnej Ázii. Ich nárast bol výsledkom dopytu po mužskej pracovnej sile v krajinách produkujúcich ropu najmä v Perzskom zálive (Menozzi, 2020).

To aký majú migranti vek, sa veľmi líši medzi príjmovými skupinami a geografickými oblasťami. V krajinách, kde je nízka pôrodnosť, väčší podiel detí a dospievajúcich z celkovej populácie tvoria medzinárodní migranti. Vo viacerých krajinách a mnohých spoločnostiach tvoria medzinárodní migranti aj vysoký podiel populácie v produktívnom veku – vo veku 20 až 64 rokov. Prispievajú k zmierneniu určitého tlaku na dôchodkový systém v krajinách, kde dochádza k starnutiu populácie. Avšak v krajine, ktorá má dlhú históriu prisťahovalectva a v ktorej migranti majú tendenciu zostať v cieľovej krajine nielen počas produktívneho veku, ale aj počas dôchodku, môžu pozorovať nárast priemerného veku populácie až nad národný priemer (Menozzi, 2020). Stáva sa aj to, že migranti pracujúci v zahraničí sa po odpracovaných rokoch vrátia naspäť do domovskej krajiny. Starnutie populácie bude pokračovať aj v rozvinutých aj v rozvojových krajinách a to môže viesť k stagnácii migrácie, keďže túžba po nej neskôr v životnom cykle klesá. „Podľa OSN počet ľudí starších ako 60 rokov rýchlo rastie a mal by narásť na 2 miliardy do roku 2050“ (Zaiceva, 2014). Mal by dokonca prevýšiť počet detí prvýkrát v histórii. V Európe a Oceánii je podiel starších osôb medzi medzinárodnými migrantmi najvyšší. Zmenšovanie sa populácie v produktívnom veku a demografické starnutie môže mať nepriaznivý vplyv na trh práce prostredníctvom zníženej migrácie. Toto starnutie zaťažuje aj verejné rozpočty a niektorí analytici poukazujú na to, že práve migrácia mladých kvalifikovaných ľudí môže zmierniť toto bremeno (Zaiceva, 2014).

Migráciu vieme skúmať aj z pohľadu náboženstva, ktoré migranti uznávajú, pretože migrácia má niekedy aj náboženské motívy a príčiny. Najvyššiu celkovú úroveň medzinárodnej migrácie v percentuálnom vyjadrení dosahujú židia – približne jedna štvrtina židov opustila krajinu, kde sa narodili. No keďže tvoria len kúsok zo svetovej populácie, predstavujú len malú časť medzinárodných migrantov. Kresťania sú považovaní za tých, ktorí menej migrujú, konkrétne len 5% kresťanov emigrovalo zo svojej rodnej zeme. Avšak zastúpenie tohto náboženstva je veľmi vysoké, tvoria takmer polovicu medzinárodných migrantov na svete. Migrujú najmä zo Severnej či Latinskej Ameriky a Európy. Moslimovia predstavujú druhú najviac zastúpenú skupinu medzi migrantami. Sú to migranti pochádzajúci z krajín Blízkeho východu a severnej Afriky. Ostatné náboženstvá, ako hinduizmus, budhizmus sú zastúpené v medzinárodnej migrácii len v malom percente. Ostatní sa nezaraďujú k žiadnemu konkrétnemu náboženstvu (Connor, 2012).

3 Cieľové a zdrojové krajiny

Ako je uvedené v predchádzajúcich kapitolách medzinárodná migrácia výrazne ovplyvňuje celý svet. V tejto časti budeme rozoberať, aké sú hlavné cieľové a zdrojové krajiny a aký má na nich migrácia dopad. V roku 2020, ešte pred pandémiou bola Európa regiónom s najväčším počtom migrantov. Za ňou nasledovala Severná Amerika, severná Afrika a západná Ázia. Keď sa po pandémii začalo znova cestovať a hranice sa otvorili očakáva sa, že v najbližších desaťročiach Afrika a Ázia predbehnú Ameriku a budú mať druhý najvyšší počet medzinárodných migrantov na svete. Je to zapríčinené kvôli rastúcej diverzifikácii ekonomických príležitostí dostupných pre migrujúcich pracovníkov a tým, že rastie konkurencia medzi cieľovými krajinami. V budúcnosti sa budú čoraz viac snažiť prilákať čo najväčšie množstvo kvalifikovaných migrantov (Menozzi, 2020) (Koczan, Peri, Pinat, & Rozhl, 2021).

Najviac migrantov pochádza z krajín so strednými príjmami. V roku 2020 to bolo až 63% z celkového počtu – 177 miliónov medzinárodných migrantov. 90 miliónov sa narodilo v krajine s nižším stredným príjmom, 88 miliónov zase v krajine s vyšším stredným príjmom. Najmenej migrantov, 37 miliónov, pochádza z krajiny s nízkymi príjmami. Aj keď ide o najmenší počet, od roku 2000 rýchlo narastal. Bolo to spôsobené humanitárnymi krízami, takže migrantov tvorili utečenci a žiadatelia o azyl. Turecko hostilo najviac utečencov a žiadateľov o azyl. Za ním nasledovalo Jordánsko, Palestína a Kolumbia. Latinská Amerika a Karibik v tomto časovom rozmedzí zaznamenali dvojnásobnú populáciu migrantov, ktorí boli vysídlení z Venezuelskej bolívarovskej republiky. 8 regiónov v strednej a južnej Ázii zaznamenalo pokles počtu migrantov. Údajne to bolo príčinou vekového rozloženia migrantov žijúcich v regióne, z ktorých mnohí majú viac ako 75 rokov. Konkrétne, medzi najčastejšie vysielajúce krajiny radíme Indiu, Mexiko, Čínu, Rusko a Sýriu. Viac ako 40% sa narodilo v Ázii, pričom 20% pochádzalo z Indie, Číny, Bangladéša, Pakistanu, Filipín a Afganistanu. Značnú populáciu emigrantov majú aj európske krajiny: Ukrajina, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Rumunsko a Nemecko (Menozzi, 2020) (Koczan, Peri, Pinat, & Rozhl, 2021).

Z pohľadu druhej strany, najpopulárnejšími cieľovými krajinami sú krajiny s vysokými príjmami, kde žilo v roku 2020 až 182 miliónov migrantov. Toto číslo odráža dopyt krajín po migrujúcich kvalifikovaných pracovníkoch. V krajinách so strednými

príjmami žilo 86 miliónov a iba 4% hostili krajiny s nízkymi príjmami. Migranti v týchto regiónoch sú mnohokrát vysídlené osoby z dôvodov konfliktu, prenasledovania či porušovania ľudských práv. Konkrétne krajiny, ktoré hostia najviac migrantov sú: Spojené štáty americké, Nemecko, Saudská Arábia, Ruská federácia a Spojené kráľovstvo, Spojené arabské emiráty a Francúzsko. USA je krajinou s najväčším počtom medzinárodných migrantov už od roku 1970. V Amerike sa mestá ako New York, Los Angeles a Vancouver stali dôležitými migračnými centrami, kde podiel cudzincov narodených v ich populácií je vyšší ako vo zvyšku krajiny. Najviac imigrantov na celkovej populácií za rok 2020 mali Spojené arabské emiráty, Katar, Britské panenské ostrovy a Kuvajt. Destinácie, ktoré zaznamenali najvýraznejší pokles prílevu migrantov boli Arménsko, India, Pakistan, Ukrajina a Tanzánia. Vo veľa prípadoch bol pokles výsledkom vysokého veku prisťahovalcov alebo ich návratu do krajiny pôvodu (Menozzi, 2020) (Koczan, Peri, Pinat, & Rozhl, 2021).

Pri migrácií sledujeme aj migračné koridory. Hovoria o tom, že medzinárodná migrácia nie je na celom svete jednotná, ale je formovaná ekonomickými, geografickým a demografickými faktormi. Ide o nahromadenie migračných pohybov v priebehu času a poskytujú prehľad o tom, ako sa migračné vzorce vyvinuli do významnej populácie narodenej v zahraničí v konkrétnych cieľových krajinách. Najväčšie koridory majú tendenciu smerovať z rozvojových krajín do väčších ekonomík, ako sú napríklad USA, Francúzsko, Rusko, Spojené arabské emiráty a Saudská Arábia. Prvý a najväčším je koridor Mexiko – USA, ďalej Sýrska arabská republika – Turecko a India – Spojené arabské emiráty. Rusko – Ukrajina bol tiež významným koridorom v čase pred spomínanou súčasnou vojnou (McAuliffe & Triandafyllidou, 2022).

3.1 Dopad na cieľové krajiny

Podľa všetkého vieme, že migrácia má negatívny aj pozitívny vplyv. Čo sa týka dopadu na cieľové krajiny, tak migrácia ľudí prináša rôzne výhody. Prvá sa týka hlavne migrantov, ktorí vycestujú za prácou a budú pracovať za nízke mzdy a sú pripravení robiť prácu, ktorú miestny obyvatelia odmietajú. Taktiež sa stáva, že cudzinci majú viac zručností ako domáci a tým vyplňajú túto medzeru. Verejné služby, ako napríklad zdravotníctvo, ťažia z prílevu kvalifikovaného personálu, keďže je stále nedostatok pracovníkov v tejto sfére.

Takto imigranti podporujú miestnu ekonomiku a zvyšujú príjmy štátneho rozpočtu formou daní z príjmov. Pristáhovalci zvýšia aj celkovú produkciu, vytvoria príležitosti pre firmy, generujú nové nápady a stimulujú medzinárodný obchod. Z demografického hľadiska pristáhovalci môžu zvýšiť pôrodnosť. Európske krajiny zaznamenávajú starnúcu populáciu čoraz viac, a preto je migrácia chápaná ako pozitívny jav z tohto hľadiska. Taktiež imigranti z rôznych kútov sveta vedia zvýšiť kultúrnu rozmanitosť, čo naučí ľudí vnímať, chápať a tolerovať aj iné kultúry či zvyklosti. Všetko má svoje dve stránky a preto migrácia prináša so sebou aj negatívne dopady. Tým, že sa pristáhuje nové množstvo ľudí, krajina nemusí byť na to dostatočne pripravená, čo môže vyvinúť tlak na verejné služby. Najviac postihnuté môžu byť školské zariadenia, bývanie, zdravotná starostlivosť, kde budeme pozorovať preplnenie. Prílev ľudí môže spôsobiť aj zvýšený tlak na prírodné zdroje, ktorých bude postupom času nedostatok. Zvýši sa aj úroveň znečistenia, ktoré ako príklad vidíme vo veľkých svetových metropolách. Na jednej strane, ako bolo spomínané, migranti síce zaplnia prázdne pracovné miesta, ale v niektorých prípadoch z krátkodobého hľadiska môžu miestny ľudia prísť o prácu v dôsledku zvýšenej konkurencie zo strany migrantov. Cudzinci môžu priniesť so sebou ako rozmanitosť, tak aj kultúrne a jazykové bariéry. Tento fakt, môže vyvolať to, že sa skupiny migrantov nemusia asimilovať do miestnych komunít a zo strany domácich obyvateľov pozorujeme rasové napätie a diskrimináciu. Údajne častejšie migrujú muži, čo v cieľových krajinách spôsobí rodovú nerovnováhu. Všetky spomínané pozitívne aj negatívne faktory ovplyvňujú politiku a ekonómiu migrácie – to, ako migráciu vníma verejnosť a aké politiky zvolia vlády (Koczan, Peri, Pinat, & Rozhl, 2021) (Elliott, Mayadas, & Segal, 2010).

3.2 Dopad na zdrojové krajiny

Migrácia výrazne ovplyvňuje aj život v domovskej krajine. Dochádza k „úniku mozgov“, kedy vysokokvalifikovaní pracovníci odchádzajú a berú z krajiny svoje zručnosti a vzdelanie. V krajine zostanú menej kvalifikovaní. Môže to poškodzovať hospodársky rozvoj, lebo je menej ľudí, ktorí platia dane. Odlev obyvateľstva prehľbuje aj regionálne rozdiely. Túžba za lepším životom a podmienkami láka ľudí k migrácií, no prechod za hranice oddeľuje rodiny. V demografickej nerovnováhe dochádza ako v cieľovej, tak aj v domácej krajine. Zníži sa populácia v produktívnom veku a môže dôjsť k tomu, že v krajine bude viac žien ako mužov. Z iného hľadiska sa môže znížiť nezamestnanosť, keďže

je menšia konkurencia o pracovné miesta. Migranti sa častokrát vrátia späť do domovskej krajiny po tom, ako naberú nové zručnosti a znalosti, ak sa však nevrátia, posielajú peniaze vo forme remitencií svojej rodine a priateľom, čím podporujú miestnu ekonomiku. Ďalším pozitívom je menší tlak na služby a prírodné zdroje vrátane potravín a vody (Elliott, Mayadas, & Segal, 2010).

4 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo analyzovať súčasné trendy medzinárodnej migrácie. Cieľom bolo aj priblížiť problematiku na príklade krajín Európskej únie. Úloha výskumnej otázky je porovnať, či aktuálne trendy vo svete sú porovnateľné so súčasnými trendami vo vybraných krajinách Európskej únie. Na splnenie hlavného cieľa sme vymedzili aj čiastkové ciele, ktoré majú byť dosiahnuté. Čiastkovým cieľom bolo poukázať na vplyv medzinárodnej migrácie na cieľové a zdrojové krajiny a objasniť motívy, pre ktoré migranti volia možnosť emigrácie. Ďalším cieľom bolo uviesť najčastejšie preferované krajiny, ako aj krajiny, ktoré migranti opúšťajú.

Pri zostavovaní bakalárskej práce sme použili viacero výskumných metód. Prvým krokom bolo využitie odbornej literatúry, pomocou literárnej rešerše. Na splnenie cieľa sme spracovali informácie z rôznych zdrojov. Z väčšej časti išlo o zahraničných autorov a ich publikácie či odborné správy k súčasnej problematike. Použité boli aj publikácie z časopisov, relevantné internetové zdroje a štatistické údaje rôznych medzinárodných organizácií. Vďaka rešerši sme získali aktuálny pohľad na problematiku súčasnej medzinárodnej migrácie, čo predstavovalo teoretické východisko danej témy. Vyhľadávanie informácií nám poskytlo ucelený pohľad na tému. Nasledovala metóda analýzy, kedy sme zozbierané teoretické poznatky postupne rozložili a preskúmali časti problému. Metódu komparácie sme využili v praktickej časti práce, pri porovnávaní poznatkov o daných krajinách Európskej únie. Údaje potrebné na vypracovanie tejto časti sme získali pomocou zberu štatistických dát zo spoľahlivých zdrojov (Eurostat), aby sme podložili teoretické poznatky tými faktickými.

5 Výsledky práce

5.1 Migrácia v Európskej únii (EÚ)

V praktickej časti bakalárskej práce si uvedieme a overíme získané teoretické poznatky na príklade Európskej únie. Pomocou štatistických údajov si priblížime ako sa vyvíjala migrácia v Európskej únii. Táto časť bude popisovať aj emigráciu a imigráciu vo vybraných krajinách za posledné roky a migráciu podľa pohlavia či veku. V rámci týchto zistení sa zameriame aj na výskumnú otázku, či súčasné trendy vo svetovej migrácii sú relevantné aj pre prípad EÚ.

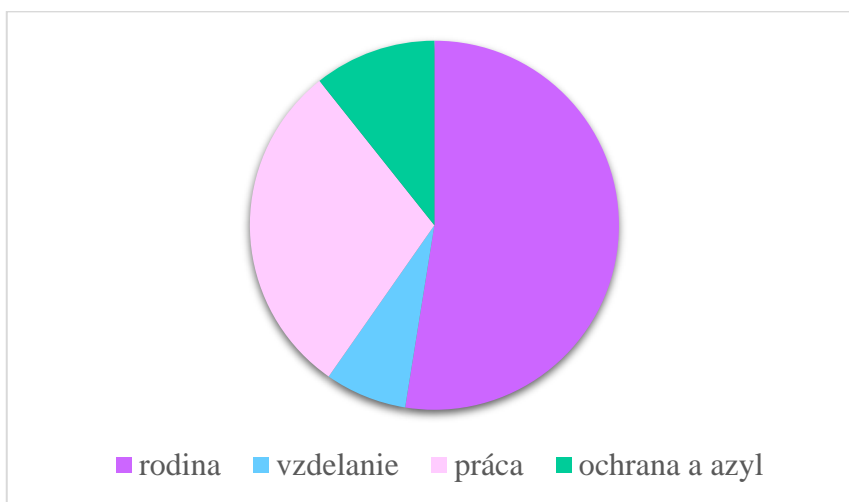
V roku 2022 v Európskej únii vďaka migráciám pribudlo 1,92 miliónov ľudí a 960 000 ľudí opustilo tento región. Ak odčítame imigráciu od emigrácie získame výšku celkovej čistej migrácie. Výsledkom za rok 2022 je 960 000 ľudí. Toto číslo môže pre niekoho predstavovať obavy, pre iného úspech. Treba zobrať do úvahy fakt, že spomínané starnutie obyvateľstva a nízka pôrodnosť sú jedným z vážnych problémov krajín EÚ. V roku 2020, kedy bol najväčší rozkvet pandémie COVID-19 sa populácia EÚ zmenšila o približne 100 000 ľudí. Príčinou boli dve skutočnosti – menší počet narodených detí a väčší počet úmrtí spôsobených vírusom. Všetko bolo následkom cestovných obmedzení a zastavením migrácie. Keby sa zastavila migrácia, napríklad v roku 2019, by sa európska populácia zmenšila o pol milióna, pretože viac ľudí zomrelo ako sa narodilo. Z tohto hľadiska je migrácia vnímaná ako veľmi prospešný jav (European Commission, 2022).

5.2 Súčasný trendy v EÚ

Jadrom tejto práce predstavujú trendy medzinárodnej migrácie, ktoré najviac ľudia či už dobrovoľne alebo nasilu praktizujú. Keďže cieľom práce je dokázať, že súčasné trendy medzinárodnej migrácie platia aj na konkrétnom prípade, v tejto časti sa bližšie pozrieme na to, aké motívy pre migráciu prevládajú v krajinách Európskej únie. Použité štatistické údaje skúmajú rozhodnutia migrantov vo veku 15 – 64 rokov, ktorí pochádzajú z regiónov celého sveta za rok 2021. Na grafe 1 môžeme vidieť, že medzi najčastejšie zaznamenávané motívy migrácie do EÚ patrí zjednotenie rodiny, ktoré ako príčinu uviedlo až 53% imigrantov. Kvôli tomuto dôvodu prišlo najviac ľudí v roku 2021 do Nemecka a zároveň najmenej do Bulharska. Veľmi populárny trend je ekonomická migrácia, hlavne za prácou a lepším

životným štandardom, ktorú uviedlo približne 30% prisťahovalcov. Za prácou smerovali najčastejšie do Talianska. Za nimi nasledovali príčiny nedobrovoľnej migrácie, kedy imigranti hľadali medzinárodnú ochranu či azyl. Bola im poskytnutá v Nemecku, kam smerovali aj zahraniční študenti. Do Európskej únie imigrovalo za vzdelaním asi 7% prisťahovalcov. Niečo menej než 1% ľudí uviedlo ako príčinu iné dôvody. Patrí medzi nich napríklad migrácia na starobu za lepším dôchodkom alebo to zahŕňa aj povolenia vydané len z dôvodu pobytu, vydané obetiam obchodovania s ľuďmi a maloletým bez sprievodu a iné ďalšie.

Graf 1 Podiel motívov migrácie do krajín EÚ za rok 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostat, 2023

Ako vyplýva z uvedeného, trend nedobrovoľnej migrácie v dôsledku vojen a prenasledovania je prítomný aj v Európskej únii. V posledných rokoch ľudia vo veľkom utekajú do Európy pred konfliktmi, terorom a prenasledovaním doma. Vo svete nanešťastie vznikajú stále nové konflikty a počet utečencov stúpa. Krajiny EÚ si utečenci vyberajú aj z dôvodu geografickej blízkosti, pretože v prípade konfliktu je najľahšie utiecť do susednej krajiny, ktorá má v niektorých prípadoch aj podobnú mentalitu a spoločnú históriu, čo pomôže utečencom lepšie sa adaptovať. V kapitole, ktorá popisovala migráciu z miest postihnutých vojnou, bola ako najčastejšia zdrojová krajina spomínaná Sýria a ostatné Africké štáty. Tento fakt platí aj v prípade Európskej únie. Síce išlo len o občiansku vojnu, mala však medzinárodný dopad keďže mnoho utečencov smerovalo práve sem. Na základe toho, veľký nárast počtu žiadostí o azyl bol zaznamenaný v roku 2015, kedy začala takzvaná

„utečenecká a migračná kríza“. Hlavným dôvodom bola sýrska občianska vojna. EÚ sa musela vyrovnat' s rastúcim počtom žiadateľov o azyl. Z 295 8000 žiadateľov o azyl, viac ako štvrtinu predstavovali Sýrčania a dokonca aj do roku 2021 boli stále najčastejšou národnosťou medzi žiadateľmi. Za nimi nasledujú Afganci a Iračania. Uvedená vojna zvýšila počet nelegálnej migrácie a komplikácie s prepravou utečencov cez Stredozemné more. Na základe toho prijala Európska únia nové opatrenia na zlepšenie kontroly hraníc a migračných tokov. Európska rada, ako jej dôležitý orgán, má na starosti vytvoriť bezpečnejšiu európsku migračnú politiku. K začiatku roka 2019 bolo v členských štátoch EÚ umiestnených 2,4 milióna utečencov a 860 000 žiadateľov o azyl, ktorý predstavovali nevybavené prípady. Keď sa presunieme do súčasnosti EÚ začala v roku 2022 riešiť prílev utečencov z Ukrajiny. Rusko v uvedenom roku začalo vojenskú agresiu voči Ukrajine, čo prinútilo milióny ľudí utiecť. Útočisko hľadali najmä v susedných krajinách. Európska únia preto zaviedla systém dočasnej ochrany a umožnila utečencom požívať harmonizované práva v celej EÚ, ktoré zahŕňujú lekársku pomoc, prístup k vzdelávaniu a bývaniu, taktiež možnosť pracovať a právo na pobyt. Momentálne túto dočasnú ochranu využíva až 4 milióny Ukrajincov. (Santamaria, Tintori, & Vespe, 2021) (Generálny sekretariát Rady EÚ, 2023).

Aj pandémia COVID-19 ovplyvnila migráciu a mobilitu ľudí v európskom regióne, keďže krajiny obmedzili medzinárodný, cezhraničný a vnútorný pohyb. Do EÚ prichádzajú migranti nie len z krajín, ktoré trpia konfliktom, ale aj z krajín, so zlou hospodárskou situáciou. Migranti pracujúci v ekonomicky vyspelých európsky krajinách posielajú domov časť zárobku, aby im finančne pomáhali čeliť problémom. Pandémia však zapríčinila aj pokles remitencií. Problém nastal aj v nedostatku pracovnej sily. V EÚ chýbali sezónni a kvalifikovaní pracovníci v sektore zdravotníctva či poľnohospodárstva, ktorí v mnohých prípadoch pochádzajú z krajín mimo Európskej únie. V predchádzajúcich kapitolách boli vo väčšine spomínané negatíva pandémie, avšak čo treba dodať, v prípade Európskej únie sa výrazne znížil počet neregulárnych príchodov. V apríli 2020 klesol počet nelegálneho prekračovania európskych hraníc o 85 % v porovnaní s predchádzajúcim mesiacom. Prišlo aj k obrovskému poklesu celkového počtu žiadostí o medzinárodnú ochranu a žiadostí o azyl podaných v členských štátoch EÚ. Ako celok zaznamenala 33 % medziročný pokles žiadostí o azyl. Na druhej strane, v Španielsku a na Kanárskych ostrovoch sa príchod migrujúcich zvyšoval, keďže vplyv obmedzení na neregulárne príchody bol na týchto miestach len dočasný (Santamaria, Tintori, & Vespe, 2021).

Trend zjednotenia rodiny síce nebol rozoberaný v druhej kapitole pri najčastejších trendoch medzinárodnej migrácie, no pri migrácií do Európskej únie hrá významnú rolu. Rodina je hlavnou hybnou silou migrácie. Rodinná migrácia je pojem, ktorý sa používa na kategorizáciu migrácie osôb, ktoré migrujú v dôsledku nových alebo už vytvorených rodinných väzieb. Zjednotenie rodiny je spôsob, ako sa utečenci môžu znovu stretnúť so svojimi blízkymi. Podľa práva Európskej únie (EÚ) majú utečenci právo priviesť určitých členov svojej najbližšej rodiny, aby sa k nim legálne a bezpečne pripojili, bez toho, aby sa museli uchýľovať k nebezpečným cestám. Napriek tomu, mnoho utečencov zanecháva doma manželov, deti, rodičov alebo iných príbuzných pri úteku pred konfliktom alebo prenasledovaním z rôznych dôvodov, ako sú riziká a náročnosť cesty alebo nedostatok finančných prostriedkov na to, aby umožnili všetkým uniknúť. To môže znamenať, že rodiny budú roky oddelené. V EÚ sa krajiny líšia v možnosti poskytovania povolení na zlúčenie rodín. Oblíbenými krajinami v tomto prípade sú Francúzsko, ktoré v roku 2017 vydalo viac ako 23 200 povolení na zlúčenie rodiny utečencom. Podobne Nemecko v tom istom roku vydalo viac ako 54 000 víz pre rodinných príslušníkov jednotlivcov s medzinárodnou ochranou (Migration data portal, 2022) (Rémi, 2021).

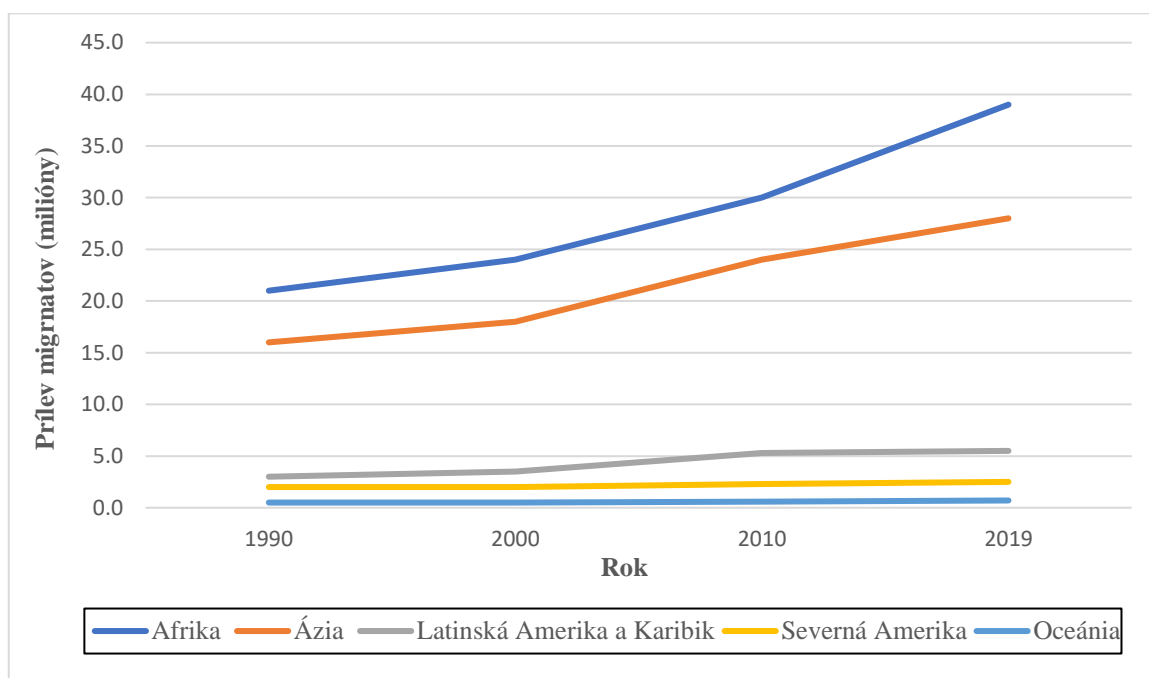
Migrácia zapríčinená klimatickými zmenami v EÚ nie je často uvádzaná ako hlavný dôvod migrácie. Preto je v štatistikách o trendoch migrácie v Európskej únii zahrnutá len v kolónke ostatné dôvody. Migranti majú tendenciu podceňovať klímu ako faktor svojej situácie. Väčšina vysvetľuje svoje vysídlenie ako prípad chudoby, pričom tá je častokrát zapríčinená zhoršovaním životného prostredia a prírodnými katastrofami. Extrémne počasie spôsobené klimatickými zmenami má tendenciu poškodzovať najchudobnejších, ako africké štáty, ale postihuje aj bohaté komunity. Aj Európa je čoraz náchylnejšia na zmenu klímy. Veľa klimatických migrantov, ktorí utekajú pred nebezpečnými podmienkami do krajín EÚ, pochádza z regiónov Afriky a Ázie. Klimatické zmeny spôsobujúce vysídlenie v rámci Európy sa za posledné roky zdvojnásobilo. Avšak štatistiky o priamej klimatickej migrácii v európskom regióne sú nedostatočné, keďže neexistujú presné údaje o ľuďoch vysídlených v dôsledku dlhodobých zmien životného prostredia. Za posledných 10 rokov bolo vysídlených približne 700 000 Európanov v dôsledku prírodných katastrof. V Španielsku nastalo viac horúčav ako kedykoľvek predtým a bolo zaznamenaných najviac požiarov v rámci EÚ, ktoré vyhnali ľudí z krajiny. V Európe síce nepozorujeme prírodné katastrofy najhoršieho typu, ale najväčší problém nám robia suchá, povodne a silné búrky, ktoré sa

každým rokom zhoršujú. Kvôli povodniam došlo k najväčšej migrácii za posledné roky v Nemecku, Poľsku, Francúzsku, Španielsku, Čechách a Ukrajine. V budúcnosti sa očakáva zhoršenie klimatickej situácie, čo predstavuje výzvu pre EÚ, keďže môžeme očakávať viac imigrantov, ktorí budú hľadať útočisko pred nehostinnou situáciou v ich domovských krajinách (Diab, 2020) (Martinez & Mone, 2020).

5.3 Imigranti z rôznych regiónov sveta

V tejto časti si priblížime prílev migrantov do EÚ z iných regiónov sveta za dlhšie časové obdobie. Na grafe 1 je vidieť, ako narastal počet migrantov od roku 1990 až po rok 2019. V predchádzajúcich kapitolách je uvedené, že migrácia mala rastúcu tendenciu, čo vieme potvrdiť aj na základe informácií z grafu 2, pretože prílev migrantov z každého regiónu sa postupne zvyšoval. V deväťdesiatych rokoch najviac migrantov prichádzalo z Afrického kontinentu. V roku 1990 to bolo až 21 miliónov. Tento fakt sa ani do roku 2019 nezmenil, keďže africkí migranti stále predstavovali najvyšší podiel európskych imigrantov. Ich počet narástol skoro na 40 miliónov. Ázia je druhý kontinent odkiaľ pochádzalo najviac imigrantov. V priebehu rokov sa ich počet zvýšil zo 16 miliónov na skoro 30 miliónov. Menší podiel predstavovali migranti z Latinskej Ameriky a Karibiku. Za uvedené roky najmenší viditeľný nárast bol zo Severnej Ameriky a z Oceánie, kde pozorujeme len minimálny nárast prílevu migrantov. Z vychádzajúcich štatistík vieme konštatovať, že migrácia všeobecne stále narastá v európskych krajinách. Pozorovali sme aj vysoký útlm v posledných rokoch, ktorý spôsobila pandémia, ale aj napriek spomaleniu na niekoľko mesiacov medzinárodná migrácia znovu narastá (McAuliffe & kolektív, 2020) .

Graf 2 Prílev migrantov z daných regiónov do EÚ v rokoch 1990-2019

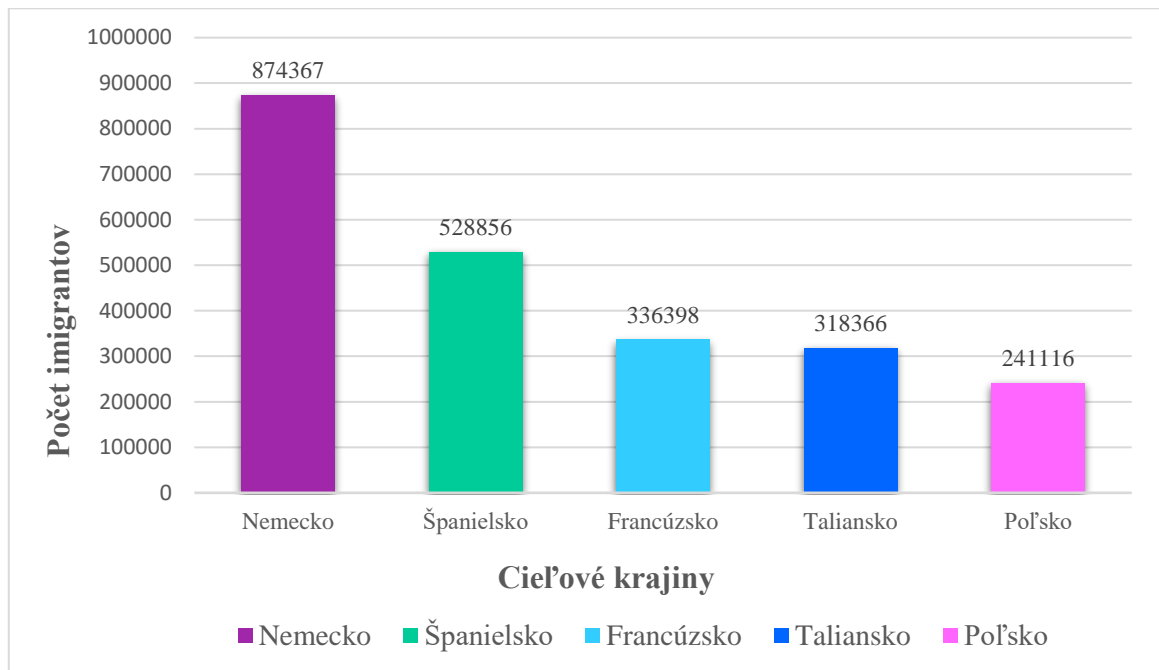

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z World migration report, 2020

5.4 Migrační prijímatelia

Ďalej, sa pozrieme na 5 vybraných krajín Európskej únie. Bližšie sa zameriame na Nemecko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko a Poľsko. Zvolené boli kvôli tomu, že predstavujú najlákavejšiu voľbu pri výbere cieľovej krajiny, smeruje tam teda najviac migrantov a sú to významné svetové štáty, ktoré majú najväčšie ekonomiky v rámci EÚ. Tiež sa zameriame na to, aké trendy migrácie prevládajú v týchto krajinách. V prvej kapitole práce sú spomínané najpopulárnejšie cieľové krajiny Európy za rok 2020, kam sa započítava aj Spojené kráľovstvo. Na grafe 3 berieme do úvahy iba konkrétne krajiny Európskej únie a počet migrantov, ktorí prišli do krajiny v roku 2021.

Graf 3 Krajiny Európskej únie s najväčším počtom imigrantov za rok 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostat, 2023

Už dlhodobo je na prvom mieste Nemecko. Je to zapríčinené tým, že tento štát predstavuje najväčšiu ekonomiku v Európe, ktorá sa po druhej svetovej vojne prebudovala a je známa svojou rôznorodou populáciou, ktorú migranti berú ako atraktívnu možnosť pre cieľovú krajinu. Taktiež dôvodom môže byť aj migračná politika, ktorú praktizujú, lebo zaznamenávajú nedostatok pracovnej sily na trhu práce a plánujú nájsť nový prístup k migračnej a integračnej politike s výhodami pre dobre integrované osoby. Iný príklad je, keď v roku 2015 nastala spomínaná migračná kríza a nemecká kancelárka Angela Merkelová oznámila pripravenosť Nemecka prijať veľké množstvo utečencov. Od tohto roku počet imigrantov vzrástol o približne 3 milióny. V rámci regiónov EÚ sem imigrovali najviac ľudia z Rumunska, Poľska, Bulharska a Talianska. Mimo EÚ, najzastúpenejší národ, ktorý vyhľadáva Nemecko sú predovšetkým Turci. Dôvodom je podpísaná pracovná bilaterálna dohoda zo šesťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Je to dôkaz toho, že trend pracovnej migrácie je prítomný už niekoľko rokov a naďalej patrí medzi najhlavnejšie dôvody prečo sem migrovať. V Nemecku ich láka dobre nastavený dôchodkový systém a fungujúci sociálny systém, ktorý ponúka možnosť nezamestnaným požiadať o dávku v nezamestnanosti, konkrétne 60% posledného čistého príjmu. Ekonomickí migranti tento

system často využívajú, pretože dávky vyplácajú aj tým, ktorí ešte nikdy v Nemecku nepracovali. Krajina zaznamenáva vysoký dopyt po odborných pracovníkoch, kde žiadanými povolaniami sú lekári, IT špecialisti a inžinieri. V poslednej dobe sa im darí stále lepšie integrovať prisťahovalcov na trh práce, dokonca aj v nadnárodných spoločnostiach. Na nemeckej imigrácii vieme pozorovať aj ďalší spomínaný trend súčasnej migrácie, keďže ostatná väčšina cudzincov sú utečenci hľadajúci azyl. Pochádzajú zo Sýrie, Afganistanu, Indie a Iraku a po novom aj z Ukrajiny. Medzi ďalšie formy migračných trendov v Nemecku patrí prílev zahraničných študentov, ktorí prichádzajú s cieľom zažiť efektívnejší proces vzdelávania. Domáci aj zahraniční absolventi môžu na verejných univerzitách v Nemecku študovať bakalárske aj magisterské programy. Častým prípadom migrácie je aj zlučovanie rodín. Pre pracovníkov s povolením na pobyt alebo usídlenie je ľahké zobrať so sebou aj rodinu, ak je ich ubytovanie dostatočne veľké, rodina má zabezpečené živobytie a manžel je plnoletý, pretože Nemecko víta deti všetkých vekových kategórií. V roku 2019 bolo udelených 96 633 víz za účelom zlúčenia rodiny. Na základe uvedeného vieme povedať, že ľudia do Nemecka migrujú z viacerých dôvodov, ale pravdepodobne najdôležitejším dôvodom je silný ekonomický a sociálny systém. Príťažlivými ponukami sú dobré pracovné miesta a platy, nízka kriminalita, kultúrne atrakcie, dobrá verejná doprava a relatívne čisté životné prostredie. (Statista research department, 2023) (Info migrants, 2022).

Druhé v poradí v počte imigrantov je Španielsko. Prisťahovalectvo do krajiny sa začalo značne zvyšovať od konca 20. storočia. Po tom, čo Španielsko čelilo niekoľko rokov hospodárskej kríze, kedy státisíce ľudí odišlo z krajiny, v roku 2018 dosiahla populácia historicky najvyššiu úroveň kvôli vysokej imigrácii. Vtedy prišlo najviac migrantov z Latinskej Ameriky, ktorí Španielsko ako cieľovú krajinu stále obľubujú. Z Kolumbie, Venezuely, Peru a Argentíny sem prichádzajú migranti aj kvôli jazykovej a kultúrnej blízkosti. Jednou z hlavných príčin migrácie do Španielska sú v súčasnosti ekonomické dôvody. Až 450 000 zahraničných obyvateľov migrovali do krajiny za prácou alebo inou zárobkovou činnosťou. Migranti prichádzajú aj kvôli lepšej životnej úrovni. Španielsko ponúka najkvalitnejšiu a najrýchlejšiu zdravotnú starostlivosť, relatívne nízku mieru kriminality a nízke životné náklady v porovnaní s inými krajinami sveta. Aj tu je celkom populárnym trendom migrácia kvôli rodine a štúdiu. V Španielsku zaznamenávame migrantov z iných členských štátov EÚ. Pochádzajú najmä z Rumunska, Talianska, Albánska aj Nemecka. Rumunov tu žije viac ako v ktorejkoľvek inej krajine EÚ. Migranti

z krajín severnej Afriky prichádzajú najčastejšie z Maroka. Na rozdiel od ostatných krajín sa vďaka svojim priaznivým pracovným podmienkam stalo Španielsko miestom neregulárnej migrácie. Týka sa to konkrétne Kanárskych ostrovov a pevninského pobrežia, kde majú utečenci najľahší prístup cez Stredozemné more. Aj do tejto krajiny smerujú žiadatelia o azyl a v roku 2021 ho Španielsko udelilo približne 70 000 utečencom (Romero, 2022) (OECD, 2021).

Francúzsko ako tretia krajina s najväčším počtom imigrantov už dávno v minulosti prijímala cudzincov v portugalských a španielskych vlnách. V roku 2021 sa desatina ľudí žijúcich vo Francúzsku narodila ako cudzinci. V súčasnosti je najviac zastúpenou skupinou obyvateľstvo zo severnej Afriky, subsaharskej Afriky a Ázie. Konkrétne väčšina pochádza z Alžírsku, Maroka a Tuniska. Menšia časť imigrovala v rámci Európy z Portugalska, Talianska, Turecka a Španielska. Treba však podotknúť, že migranti sú vo Francúzsku postihnutí nezamestnanosťou viac ako francúzska populácia. Najťažšie to majú ženy, ktoré pochádzajú z krajín mimo Európy. Aj z tohto dôvodu vo Francúzsku prevládajú migračné trendy zjednotenia rodiny alebo vysokoškolské štúdium. V dlhodobej migrácii prevláda trend zjednotenia rodiny. Čo sa týka dočasnej migrácie prvotné miesta patria pracovnej migrácii, vzdelaniu a hľadaniu azylu. V roku 2021 Francúzsko podpísalo dohodu s Peru o implementácii programu pracovných prázdnin a dohodu o partnerstve s Indiou s cieľom uľahčiť mobilitu študentov, akademických pracovníkov, výskumníkov, ako aj inú pracovnú migráciu a podporiť mobilitu zručností a talentov. V tomto roku, ako dôvod na získanie povolenia pobytu uviedlo až 40 000 osôb humanitárnu príčinu, najviac to boli utečenci z Afganistanu, Pobrežia Slonoviny a Bangladéša. V čom sa líši od Nemecka je to, že krajina nedosiahla vrchol počas krízy v roku 2015. Na rozdiel od jeho susedov prišlo do Francúzska len málo utečencov zo Sýrie a v otázke migrácie sa Francúzsko rozdelilo (Statista research department, 2022) (News wires, 2023) (OECD, 2021).

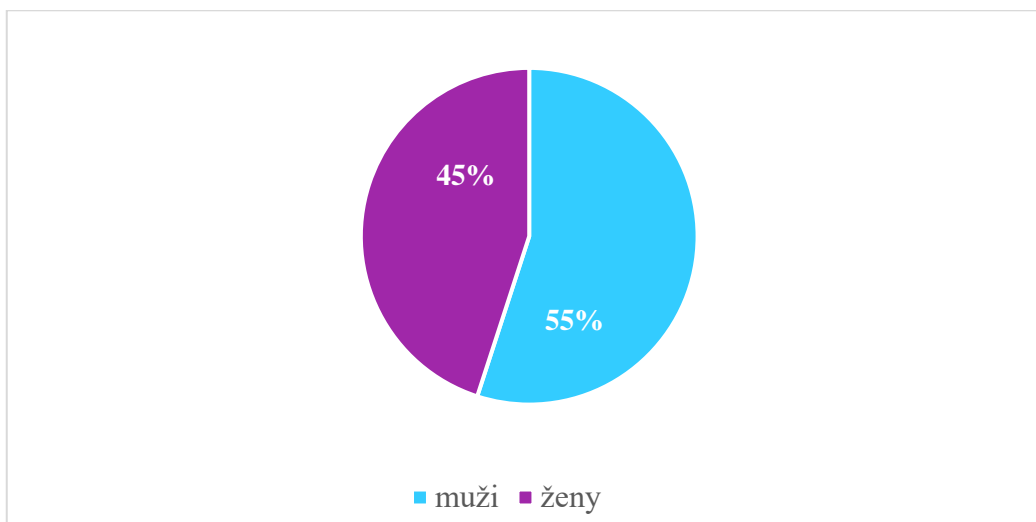
Štvrtú krajinu podľa štatistík predstavuje Taliansko. Vďaka svojej polohe je jednou z prvých krajín, do ktorej sa prisťahovalci dostanú cez Stredozemné more pri snahe migrovať do Európy. Prisťahovalectvo začiatkom 90. rokov tvorili utečenci z Balkánu a severnej Afriky. Keď padol komunizmus v Albánsku, výrazne vzrástlo aj prisťahovalectvo z tejto krajiny. Platí to aj dodnes, keďže Albánci predstavujú druhú najväčšiu skupinu imigrantov. Tak ako pri Španielsku, najviac sú aj tu zastúpení migranti z Rumunska. Taktiež aj Maročania

predstavujú veľká časť súčasných prisťahovalcov. Taliansko svoj migračný vrchol dosiahlo v roku 2016, kedy sa tam dostalo 181 000 migrantov. Najčastejšie migranti miera na ostrov Sicília a jeho okolie, ktorý je dokonca geograficky bližšie k severu Afriky. V roku 2021 najbežnejší prisťahovalci pochádzali aj z Tuniska, Bangladéša, Egypta a Pobrežia Slonoviny. Títo obyvatelia najviac dostávajú pridelený štatút utečenca. Žiadosti a azyl podávajú aj občania z Blízkeho východu, Iraku, Egypta či Afganistanu. O azyl žiadajú aj latinskoamerickí občania. Prichádzajú zo Salvadoru, Peru, Venezuely a Kolumbie. Problémom pri migrácii do Talianska predstavuje cesta po Stredozemnom mori, kde bol zaznamenaný najvyšší počet úmrtí a nezvestných migrantov. Trendy, ktoré pozorujeme pri migrácii v Taliansku sú predovšetkým pracovné motívy, zjednotenie rodiny a tiež nedobrovoľná imigrácia zapríčinená vojnami či konfliktom, ktorá prevláda pri dočasnej migrácii. Pri dlhodobej migrácii sú to jednoznačne rodinné motívy. Pozorujeme tu aj medzinárodných študentov, ktorí sem cestujú za vzdelaním. (Statista research department, 2021) (OECD, 2020).

Poľsko ako posledná skúmaná krajina prijala za rok 2021 najviac migrantov z Ukrajiny, Spojného kráľovstva a Nemecka. Ide teda o pohyb prisťahovalcov v rámci európskych hraníc. Ukrajinci sem v tom roku prichádzali najmä kvôli ekonomickým dôvodom a kultúrnej blízkosti. Motiváciou bol lepší finančný zárobok a výhodu predstavovala aj nízka jazyková bariéra. Mladí migranti preferujú Poľsko aj kvôli štúdiu. Oba tieto trendy sú populárne pri dlhodobej migrácii. Imigranti prichádzajú aj z Bieloruska a Indie. V roku 2022 sa k motívom pridala aj tendencia migrácie z miest postihnutých vojnou, keďže kvôli vojne na Ukrajine, jej obyvatelia hľadali útočisko najmä u svojich susedov (Sas, 2023) (OECD, 2021).

Pri ďalších grafoch sme skúmali, ako sú zastúpené pohlavia vo vybraných krajinách EÚ. V druhej kapitole o trendoch je spomínané, že v roku 2020 bolo v celom európskom regióne viac žien ako mužov. V roku 2021 to bolo inak, pretože do členských štátov EÚ sa prisťahovalo o niečo viac mužov ako žien. Ako je vidieť na grafe 3, imigrovalo 55% mužov a 45% žien. Či už migrujú v rámci hraníc EÚ alebo pochádzajú z krajín mimo nich, vyberajú si európske krajiny hlavne pre lepšie pracovné či vzdelávacie príležitosti.

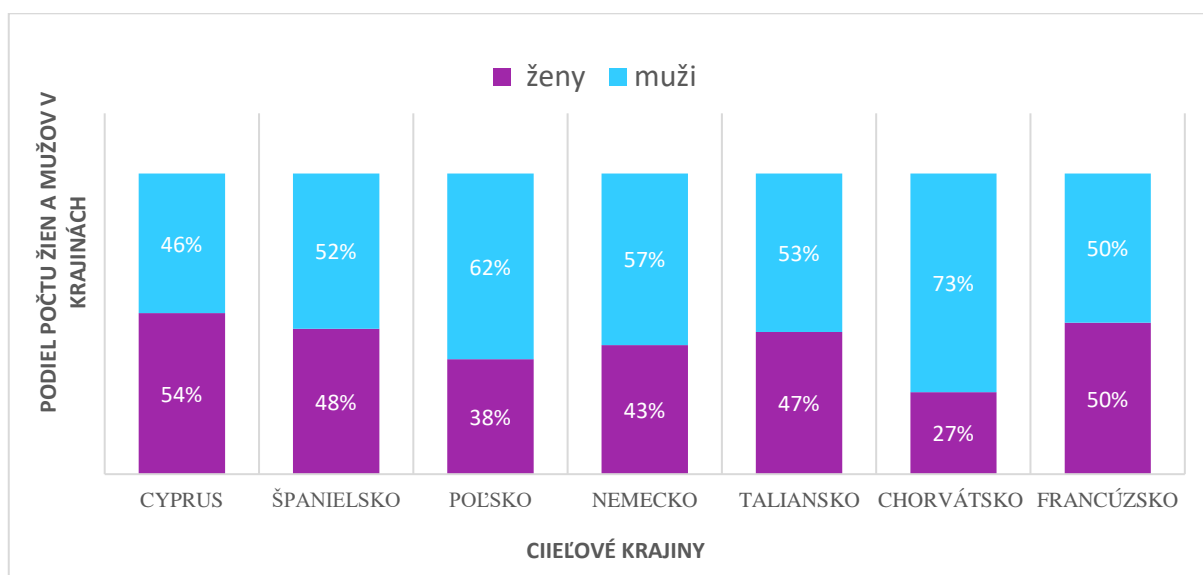
Graf 4 Podiel prisťahovaných žien a mužov v krajinách EÚ za rok 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostat, 2023

Čo sa týka konkrétnych štátov, kde prišlo v roku 2021 najviac migrantov Nemecko si drží prvenstvo aj pri najvyššom počte mužov a žien. Privítalo 498 924 migrantov a 375 443 migrantiek. O niečo menej ich prišlo aj do Španielska. Na treťom mieste sa umiestnilo Taliansko a za ním nasledovalo Francúzsko. Krajina na piatom mieste už nebola rovnaká pre obe pohlavia. Piata krajina s najvyšším počtom mužských prisťahovalcov bolo Poľsko, no pre ženy to bolo Holandsko. Na grafe 4 je zobrazený percentuálny podiel mužov a žien v spomínaných krajinách. Členským štátom, ktorý uvádza najvyšší podiel mužských prisťahovalcov, bolo Chorvátsko až so 73 %. Naopak najvyšší podiel imigrantiek bol hlásený na Cypre s 54 %.

Graf 5 Podiel počtu imigrantov podľa pohlavia v krajinách EÚ za rok 2021

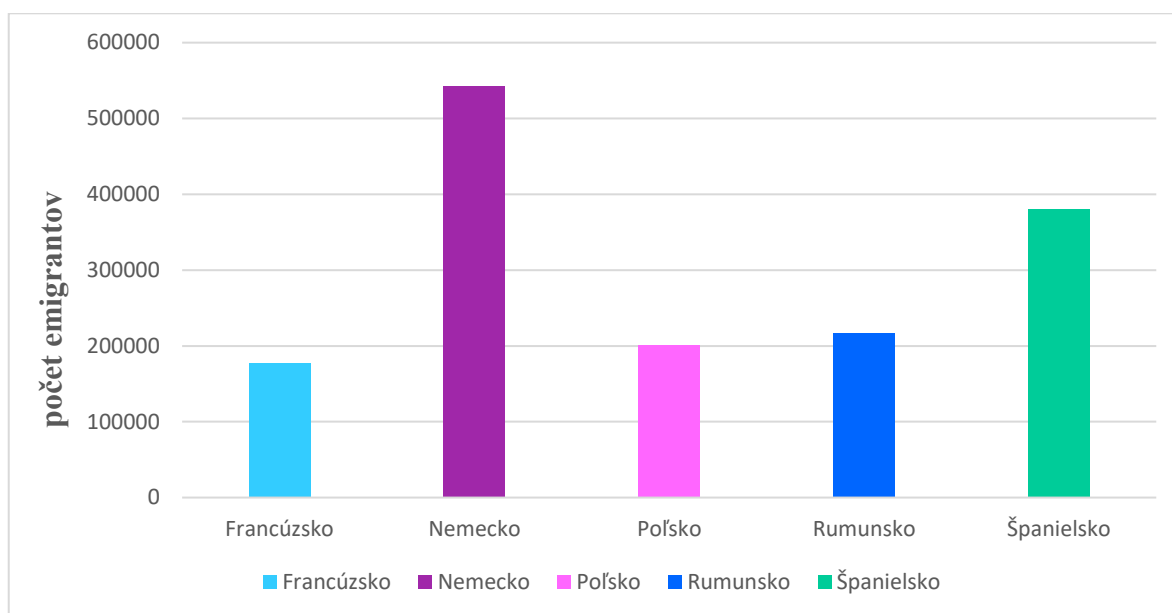

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostat, 2023

5.5 Emigrácia z EÚ

Na rozdiel od imigrácie, treba poznamenať, že emigrácia sa meria ťažšie. Viac náročné je sledovať ľudí opúšťajúcich krajinu ako tých, ktorí prichádzajú, pretože pre migranta je oveľa dôležitejšie komunikovať o svojej migrácii s úradmi prijímajúcej krajiny, ako s úradmi krajiny, ktorú opúšťa. Najobľúbenejšou destináciou pre migrantov narodených v Európe je v mnohých prípadoch Severná Amerika, napríklad v roku 2019 sa tam presťahovalo až 7,4 milióna Európanov (Furtana & Edwards, 2021).

Graf 6 Krajiny Európskej únie s najväčším počtom emigrantov za rok 2021

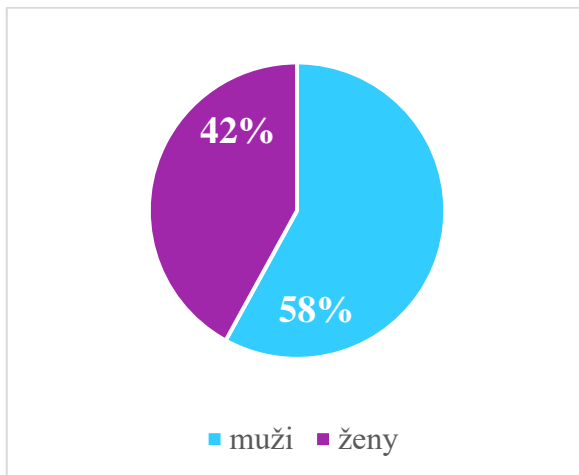
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostat, 2023

Za rok 2021 približne 1,1 milióna ľudí emigrovalo z EÚ do krajiny mimo EÚ a viac ako 1,2 milióna sa presťahovalo z krajiny EÚ do inej krajiny EÚ. Celkovo to tvorilo 2,5 milióna ľudí, ktorí opustili členský štát EÚ. Na grafe 6 je znovu vybraných 5 krajín, z ktorých najviac ľudí odišlo. Nemecko, krajina s najvyšším počtom imigrantov v EÚ, tiež hlásilo najvyšší počet vystáňovaných v roku 2021. Ďalej nasledovalo Španielsko, Rumunsko, Poľsko a Francúzsko. 23 členských štátov EÚ hlásilo v roku 2021 viac prisťahovalectva ako emigrácie, ale v Chorvátsku, Grécku, Lotyšsku a Rumunsku počet emigrantov prevyšoval počet prisťahovalcov. Tieto spomenuté krajiny vykazujú viac emigrantov, pretože kvalifikovaní pracovníci z nich odchádzajú a migrujú v rámci Európy za lepšími mzdovými podmienkami. V porovnaní s rokom 2020 takmer všetky členské štáty s výnimkou Grécka, Cypru, Portugalska, Slovinska a Slovenska zaznamenali v roku 2021 nárast celkového počtu prisťahovalcov. Naopak, v roku 2020 takmer všetky členské štáty s výnimkou Fínska, Litvy a Slovinska zaznamenali v porovnaní s rokom 2019 pokles celkového počtu prisťahovalcov, čo bolo zapríčinené pandémiou (Eurostat, 2023).

Ak by sme mali pozorovať emigráciu podľa pohlavia krajiny, ktoré zaznamenali najviac emigrujúcich mužov boli: Nemecko, Španielsko, Rumunsko, Poľsko, Francúzsko. Najviac žien odišlo z rovnakých uvedených krajín ako muži, avšak umiestnili sa v inom poradí. Celkovo

v roku 2021 z európskych krajín emigrovalo viac mužov (58%) ako žien (42%), čo môžeme vidieť na grafe 7. Slovensko predstavuje krajinu, v ktorej podiel mužských emigrantov v roku 2021 bol najmenší, ale zároveň podiel odchádzajúcich žien bol najvyšší. Dve krajiny s rovnakým najnižším podielom odídených migrantiek a taktiež aj s najvyšším podielom mužských emigrantov sú Lotyšsko a Slovinsko.

Graf 7 Podiel emigrujúcich mužov a žien z členských krajín EÚ v roku 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostat, 2023

Na základe získaných štatistík sme zistili, že migrácia stále narastá aj v rámci jednotlivých krajín EÚ, ak nebudeme brať do úvahy obdobie počas pandémie, kedy bol zaznamenaný pokles na celom svete. Štatistické údaje z posledných rokov teda potvrdili rastúci trend, či už celosvetovo alebo v prípade najčastejších cieľových krajinách EÚ. Taktiež sme potvrdili, že hlavné súčasné trendy vo svetovej migrácii sú prítomné aj v európskych krajinách. Spomínaný autori v teoretickej časti popisovali aktuálne trendy v medzinárodnej migrácii, na základe ktorých sme analyzovali dané trendy v Nemecku, Španielsku, Francúzsku, Taliansku a Poľsku. V prípade Nemecka a ostatných menovaných krajín sú súčasné trendy v migrácii porovnateľné s tým svetovými, čo je dôkazom, že migrácia je naozaj svetový fenomén. Zoznam motívov, pre ktoré ľudia opustia domovskú krajinu sú takmer rovnaké v každom regióne sveta. Tým, že migrácia má stúpajúcu tendenciu, sa európske krajiny snažia túto situáciu na hraniciach regulovať a prinášať nové migračné politiky, tak aby systém prijímania žiadateľov o azyl uľahčili aj sebe, aj migrujúcim skupinám.

Záver

Migrácia existuje už od začiatku ľudstva, a preto je aj dodnes dôležitým aspektom spoločnosti. V minulosti migrovali ľudia najmä za potravou, nájdením útočiska a v snahe nájsť najlepšie miesto na život. V súčasnosti má migrácia odlišný rozmer, ale cieľ migrantov je ten istý. Nájsť čo najlepšie podmienky pre životný štandard v súčasnej dobe, dosiahnuť najvýhodnejšiu ekonomickú situáciu či migrovať pre ich samotnú bezpečnosť.

Vo svojej bakalárskej práci som sa rozhodla poskytnúť stručný, ale zároveň komplexný prehľad súčasných trendov medzinárodnej migrácie. Táto práca mala cieľ zistiť, aké sú aktuálne trendy medzinárodnej migrácie vo svete a na základe získaných poznatkov z teoretickej časti aplikovať problematiku na vybrané krajiny Európskej únie. K nájdeniu odpovede na výskumnú otázku, bolo treba zozbierať informácie a vysvetliť problematiku medzinárodnej migrácie od začiatku. Teoretická časť práce preto obsahuje samotné priblíženie najdôležitejších pojmov a faktov, ktoré sa migrácie týkajú. Obsahuje poznatky svetových či domácich autorov o trendoch a motívoch medzinárodnej migrácie v rámci sveta, ako aj dopady migrácie na samotné krajiny.

Na základe zistených teoretických informácií sme mohli prejsť k zberu štatistických údajov o krajinách EÚ a objasniť výskumnú otázku, či sú súčasné trendy migrácie prítomné aj v konkrétnych príkladoch v rámci Európskej únie. Na základe spracovaných údajov môžeme potvrdiť, že súčasné trendy vo svetovej migrácii sú porovnateľné s tým svetovými, čo je dôkazom, že migrácia je naozaj svetový fenomén. V praktickej časti boli výsledky zberu dát interpretované prostredníctvom grafov a ich komentármi na priblíženie problematiky. Analýzou štatistických údajov posledných rokov sme zistili, že migrácia má tendenciu rásť nie len globálne, ale aj regionálne, čo splnilo jeden z cieľov práce. Zistili sme, že v najčastejších cieľových krajinách EÚ je vo väčšine prípadov rovnaký dôvod migrácie v porovnaní so zvyškom sveta a svetové trendy sú tak isto porovnateľné s tými globálnymi. Na základe uvedeného môžeme teda tvrdiť, že stanovené ciele práce boli splnené.

Ukázalo sa, že vyčíňanie pandémie COVID-19 neľahko zasiahlo migráciu celého sveta vrátane krajín Európskej únie, kedy jej rastúca dynamika zaznamenala útlm. V súčasnej dobe však nič netrvá večne, keďže svetová populácia rastie, čo spôsobuje zároveň rast nových konfliktov, ktoré sú hybnou silou migrácie. Ako je známe zvyšujúci sa

počet obyvateľov Zeme zapríčiňuje aj klimatické zmeny, ktoré silnejú každým rokom a začínajú hrať čoraz väčšiu rolu pri nútenej migrácii ľudí. Rodina, či blízki sú pre väčšinu populácie významnou súčasťou života, preto zjednotenie rodiny patrí k najčastejším motívom prečo migrovať. Práca, vzdelanie a lepší životný štandard v dnešnom globalizovanom svete predstavujú veľkú motiváciu pre začatie migračnej cesty. To, akým smerom sa bude medzinárodná migrácia uberať v ďalších rokoch, nie je známe, no predpokladáme, že súčasné trendy budú ďalej prítomné aj v budúcnosti ako hlavný faktor migrácie.

Zoznam použitej literatúry

ADGER, Neil W. a kol. Urbanization, Migration, and Adaptation to Climate Change. In *One Earth* 3 [online]. 2020, roč. 3, č. 4, s. 396-398 [cit. 2023-01-12]. ISSN 2590-3322. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590332220304851>

BARGEROVÁ, Zuzana. Migrácia ako spoločenský fenomén: historické, sociálne a právne aspekty. In *fjúžn.* [online] 12.1.2016 [cit. 2022-11-15]. Dostupné na: <https://fjuzn.sk/migracia-ako-spolocensky-fenomen-historicke-socialne-a-pravne-aspekty/>

BECKER, Sascha O. Consequences of forced migration: A survey of recent findings. In *Labour Economics* [online]. 12.8.2019, roč. 59, s. 1-16 [cit. 2023-01-21]. ISSN 0927-5371. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0927537119300132>

CASTELLI, Francesco. Drivers of migration: why do people move? In *Journal of travel medicine* [online]. 20.7.2018, roč. 25, č. 1 [cit. 2022-11-23]. Dostupné na: <https://academic.oup.com/jtm/article/25/1/tay040/5056445?login=false>

CHAMIE, Joseph. International Migration amid a World in Crisis. In *Journal on Migration and Human Security* [online]. september 2020, zväzok 8, vydanie 3, s. 230-245 [cit. 2023-02-05]. ISSN 2331-5024. Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/2331502420948796>

CONNOR, Phillip a kol. Faith on the Move. In *Pew Research Center's Forum on Religion & Public Life* [online]. Washington : Pew Research Center, 8.5.2012, s. 7-17 [cit. 2022-12-29]. Dostupné na: <https://www.pewresearch.org/religion/2012/03/08/religious-migration-overview-of-migrants-origins-and-destinations/>

DEMPSTER, Helen - KAPPELI, Anita. The EU Migration Pact: Why effective returns are necessary. In *Center for Global Development* [online]. 30. október 2020 [cit. 2022-12-02]. Dostupné na: https://reliefweb.int/report/world/eu-migration-pact-why-effective-returns-are-necessary?gclid=CjwKCAjwzY2bBhB6EiwAPpUpZtDMBdSJ3DJpyPTmKrde2ouA6V2AA-jyRijtZirhW0EHj0BYJdorLhoCzcMQAvD_BwE

DIAB, Khaled. European climate migrants also exist. In *META: European environmental bureau* [online]. 18.11.2020 [cit. 2022-11-15]. Dostupné na: <https://climateofchange.info/european-climate-migrants-also-exist/>

ELLIOTT, Doreen - MAYADAS, Nazneen S. - SEGAL, Uma A. *Immigration Worldwide: Policies, practices and trends* [elektronický zdroj]. New York: Oxford University Press, 13.12.2009, 496 s. [cit. 2022-12-29]. ISBN 978-01-99741-67-0. Dostupné na: https://www.google.sk/books/edition/Immigration_Worldwide/aaimTNHDzZYC?hl=sk&gbpv=0

EUROPEAN COMMISSION. *Statistics on migration to Europe: Overall figures of immigrants in European society* [online]. 27.10.2022 [cit. 2023-03-03]. Dostupné na: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en

EUROSTAT. *Emigration by age group, sex and country of birth* [online]. 13.4.2023 [cit. 2023-02-9]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_emi4ctb/default/table?lang=en

EUROSTAT. *Foreign-born population by sex, age, main reason for migrating, citizenship and labour status* [online]. 15.2.2023 [cit. 2023-02-9]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSA_PFGANWSM__custom_5702436/default/table?lang=en

EUROSTAT. *Immigration by sex, citizenship and group of country of birth* [online]. 13.4.2023 [cit. 2023-02-9]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/migr_imm6ctz/default/table?lang=en

EUROSTAT. *Migration and migrant population statistics* [online]. 29.3.2023 [cit. 2023-04-09]. ISSN 2443-8219. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics#Migrant_population:_23.8_million_non-EU_citizens_living_in_the_EU_on_1_January_2022

EUROPEAN PARLIAMENT. *Exploring migration causes: why people migrate* [online]. 7.1.2020 [cit. 2022-11-23]. Dostupné na:

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/world/20200624STO81906/exploring-migration-causes-why-people-migrate>

EURÓPSKE NOVINY. *Azyl a migrácia v EÚ: fakty a čísla* [online]. 8.8.2022 [cit. 2023-01-21]. Dostupné na: <https://europskenoviny.sk/2022/08/08/azyl-a-migracia-v-eu-fakty-a-cisla/>

FEDERAL MINISTRY FOR ECONOMIC COOPERATION AND DEVELOPMENT. *Migration and climate* [online]. 19.10.2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné na: <https://www.bmz.de/en/issues/climate-change-and-development/migration-and-climate>

FRAGOMEN. *Worldwide Immigration Trends Report* [online]. 2022 [cit. 2023-01-03]. Dostupné na: https://www.fragomen.com/trending/worldwide-immigration-trends-reports/index.html?gclid=CjwKCAiA0JKfBhBIEiwAPhZXDzKp05gT1qH5-iN6MTepS8rVEzXI412zU7P_w-xIJQEaW7aajTWWnhoCsF8QAvD_BwE

FURTANA, Ůnal - EDWARDS, Dr. James. Current migration trends in and within Europe. In *Perceptions* [online]. 2021 [cit. 2022-12-29]. Dostupné na: <https://www.perceptions.eu/current-migration-trends-in-and-within-europe-2/>

GENERÁLNY SEKRETARIÁT RADY EÚ. *Migračná a azylová politika EÚ* [online]. 9.2.2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/eu-migration-policy/>

GIOVETTI, Olivia. Forced migration: 6 causes and examples. In *Concern Worldwide* [online]. 28.6.2019 [cit. 2023-01-25]. Dostupné na: <https://www.concernusa.org/story/forced-migration-causes/>

GREGUROVIĆ, Margareta a kol. Pandemic and migration. In *Institute for Migration and Ethnic Studies* [online]. 9.10.2020, 20 s. [cit. 2022-12-20]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/pandemic-and-migration_en

HERNANDEZ, Ana. International Migration: 10 reasons people embark on a journey. In *Kylin Prime Group* [online]. 2019 [cit. 2023-02-05]. Dostupné na: <https://www.kylinprime.com/news/107/International-Migration-10-reasons-people-embark-on-a-journey.html>

INFO MIGRANT. *Germany still most desired EU destination for migrants of all backgrounds* [online]. 13.1.2022 [cit. 2023-04-07]. Dostupné na: <https://www.infomigrants.net/en/post/37854/germany-still-most-desired-eu-destination-for-migrants-of-all-backgrounds>

IOM. Migrácia vo svete. In *Medzinárodná organizácia pre migráciu: Úrad v SR* [online]. 18.5.2022 [cit. 2022-11-27]. Dostupné na: <https://www.iom.sk/sk/aktivity/30-migracia.html>

IOM. Migration data relevant for the COVID-19 pandemic. In *Global Migration data portal* [online]. 1.4.2022 [cit. 2022-12-19]. Dostupné na: <https://www.migrationdataportal.org/themes/migration-data-relevant-covid-19-pandemic>

KATASARKI, Nikolay. Factors determining migration of the population. In *Knowledge: International Journal* [online]. Skopje: IKM, 2019, zväzok 30, vydanie 6, s. 1729-1733 [cit. 2022-12-17]. ISSN 2545-4439. Dostupné na: <https://ikm.mk/ojs/index.php/kij/article/view/1613>

KOCZAN, Zsoka a kol. The Impact of International Migration on Inclusive Growth: a review. In *IMF Working paper* [online]. 1.3.2021, 34 s. [cit. 2023-02-16]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4026261

MARTINEZ, Marta Rodriguez - MONELLA, Lillo Montalto. Extreme weather exiles: how climate change is turning Europeans into migrants. In *Euronews* [online]. 17.6.2020 [cit. 2023-01-30]. Dostupné na: <https://www.euronews.com/2020/02/26/extreme-weather-exiles-how-climate-change-is-turning-europeans-into-migrants>

McAULIFFE, Maria - KHADRIA, Binod. World migration report 2020. In *International Organization for Migration* [online]. Ženeva: 2019 [cit. 2022-11-15]. ISSN 1561-5502. Dostupné na: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf

McAULIFFE, Maria - TRIANDAFYLLIDOU, Anna. World migration report 2022. In *International Organization for Migration* [online]. Ženeva: 1.12.2021, 17 s. [cit. 2023-16-2]. ISSN 1561-5502. Dostupné na: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>

MEER, Nasar a kol. Governing displaced migration in Europe: housing and the role of the “local”. In *Springer Link* [online]. 25.1.2021 [cit. 2022-12-02]. Dostupné na: <https://comparativemigrationstudies.springeropen.com/articles/10.1186/s40878-020-00209-x#citeas>

MENOZZI, Clare. *International migration 2020: Highlights* [elektronický zdroj]. New York: United Nations Publication, 2020. 60 s. [cit. 2023-02-06]. ISBN: 978-92-1-148352-9. Dostupné na: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesa_pd_2020_international_migration_highlights.pdf

MIGRATION DATA PORTAL. *Family migration* [online]. 2.9.2022 [cit. 2023-03-15]. Dostupné na: <https://www.migrationdataportal.org/themes/family-migration>

NAYDENOV, Kliment. International migration in Europe in the 21st century. In *4th International scientific conference Geobalcanica 2018* [online]. 24.9.2018, 7 s. [cit. 2022-12-02]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/327851146_INTERNATIONAL_MIGRATION_IN_EUROPE_IN_THE_21ST_CENTURY

NEWS WIRES. Immigrants now make up 10 percent of France's population, says statistics agency. In *France 24* [online]. 31.3.2023 [cit. 2023-04-09]. Dostupné na: <https://www.france24.com/en/france/20230331-immigrants-now-make-up-10-percent-of-france-s-population-says-statistics-agency>

OECD. *International migration outlook 2020: Italy* [online]. 2020 [cit. 2023-02-20]. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/be7f5311-en/index.html?itemId=/content/component/be7f5311-en>

OECD. *International Migration Outlook 2021: Spain* [online]. 2021 [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/d107a20b-en/index.html?itemId=/content/component/d107a20b-en>

PRANGE, Mia. *Climate Change Is Fueling Migration. Do Climate Migrants Have Legal Protections?* [online]. 19.12.2022 [cit. 2023-01-12]. Dostupné na: <https://www.cfr.org/in-brief/climate-change-fueling-migration-do-climate-migrants-have-legal-protections>

RÉMI, Viné. Economic Drivers of Family Reunification in the Context of International Migration. In *SSRN* [online]. 11.12.2021, 68 s. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3761361

ROMERO, Teresa. Immigration in Spain: statistics & facts. In *Statista* [online]. 22.11.2022 [cit. 2023-04-12]. Dostupné na: <https://www.statista.com/topics/7226/immigration-in-spain/#topicOverview>

SANTAMARIA, C. a kol. Migration data in Europe. In *Migration data portal* [online]. 14.6.2021 [cit. 2023-02-05]. Dostupné na: <https://www.migrationdataportal.org/regional-data-overview/europe>

SAS, Adriana. Immigration to Poland 2016-2021, by country of origin. In *Statista* [online]. 3.2.2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/957381/poland-immigration-by-country-of-origin/>

SIMPSON, Nicole B. Demographic and economic determinant of migration. In *IZA World of Labor* [online]. 2022 [cit. 2023-01-03]. Dostupné na: <https://wol.iza.org/articles/demographic-and-economic-determinants-of-migration/long>

STATISTA RESEARCH DEPARTMENT. *Migration to Italy: Statistics & Facts* [online]. 19.11.2021 [cit. 2023-04-10]. Dostupné na: <https://www.statista.com/topics/5899/migration-to-italy/#topicOverview>

STATISTA RESEARCH DEPARTMENT. *Migration in France: Statistics & Facts* [online]. 20.9.2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné na: <https://www.statista.com/topics/6348/migration-in-france/#topicOverview>

STATISTA RESEARCH DEPARTMENT. *Migration and integration in Germany: statistics & facts* [online]. 16.1.2023 [cit. 2023-04-10]. Dostupné na:

<https://www.statista.com/topics/6953/migration-and-integration-in-germany/#topicOverview>

TERTRAIS, Bruno. Past the Virus - Migrations, Mobility and Pandemics: Return to Normalcy? In *Institut Montaigne* [online]. 7.7.2021 [cit. 2023-02-09]. Dostupné na: <https://www.institutmontaigne.org/en/analysis/past-virus-migrations-mobility-and-pandemics-return-normalcy>

TRIANDAFYLLIDOU, Anna. *Migration and Pandemics: Spaces of solidarity and spaces of exception* [elektronický zdroj]. Toronto: Springer, 2021. s. 10-14 [cit. 2023-01-11]. ISBN 978-3-030-81210-2. Dostupné na: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-81210-2>

UNITED NATIONS. *Toolkit on International migration* [online]. Department of Economic and Social Affairs, Migration section. 2012, s. 15 [cit. 2022-12-07]. Dostupné na: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/others/docs/toolkit_DESA_June%202012.pdf

VINCE, Gaia. *Is the world ready for mass migration due to climate change?* [online]. 18. 11.2022 [cit. 2023-01-13]. Dostupné na: <https://www.bbc.com/future/article/20221117-how-borders-might-change-to-cope-with-climate-migration>

VINCE, Gaia. *People driven from their homes by climate disaster need protection. And ageing nations need them* [online]. 18.8.2022 [cit. 2023-01-13]. Dostupné na: <https://www.theguardian.com/news/2022/aug/18/century-climate-crisis-migration-why-we-need-plan-great-upheaval>

ZAIČEVA, Anzelika. The impact of aging on the scale of migration. In *IZA World of labor* [online]. 2014, 10 s. [cit. 2023-02-9]. Dostupné na: <https://wol.iza.org/uploads/articles/99/pdfs/impact-of-aging-on-scale-of-migration.pdf>

